DATINA

Serie nouă, anul 5, nr. 63, iulie 2019
www.cctb.ro

Revistă lunară editată de Centrul Cultural Județean Constanța
„Teodor T. Burada” al Consiliului Județean Constanța

foto: Iulia Pană

Cuprins

3 *Editorial*
Și un alt fel de ceremonie

4 *Reconstituire*
Constanța lui Constantin Tomescu

6 Jurnal din viața mea

11 *Profesorii noștri*
Florentin Sîrbu despre proiectul cultural „Arderi experimentale / Arderi arhaice“

15 *Concurs Național de Arta Actorului*
In memoriam Diana Cheregi

18 *De prin satele dobrogene de altădată*
Caii soarelui

21 *Obiceiuri de pe la noi*
Cei de aproape

23 *Imaginarul românesc*
Că de n-ar fi, nu s-ar povesti...

24 *Spic de soare, gând albastru*
Sportul românesc are o dOINĂ a lui, sâmbure de identitate națională

27 *Povestea vorbelor*
A da [a zvârli] cu barda-n Dumnezeu [în lună]

29 *40 de ani de balet de mare clasă la Constanța*
Orașul cu ”lebede”

32 *Opinii*
A fost odată ca-ntotdeauna...

33 *Sfatul psihologului*
Ce efect au laudele părinților?

37 *Din istoria fotografiei*
Fotografia de la analog la digital

Datina, fondată în 1991, serie nouă,
Revistă lunară editată de
Centrul Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada” al Consiliului Județean Constanța

ISSN 1221-2253

DIRECTOR GENERAL: PROF. DOINA VOIVOZEANU, DIRECTOR ARTISTIC: SILVIA ȚIGMEANU
REDACTOR ȘEF: CONF.UNIV. DR. AURELIA LĂPUȘAN
REDACTORI: ANA MARIA ȘTEFAN, IULIA PANĂ, DAN COJOCARU, OANA ELENA POPESCU

Director economic: Alina ONEL
Tehnoredactor: Traian Mircea VOINEAGU
Corectură: Daniela Andra COJOCEA

Copyright text și fotografii © Centrul Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada”
Copyright prezentare grafică © 2016 Editura Datina

Iconografie: arhiva Centrului și colecții particulare

Tiparul FOTO STORY SRL Constanța, bdul Alex.Lăpușneanu nr.163 fotoartagfa@yahoo.com

Centrul Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada” - Constanța
Bd. Tomis nr. 110
Tel./Fax: 0241 61 92 93
E-mail:office@scoalaarte.ro
Bd. I.C. Bratianu nr. 68
Tel: 0241 61 88 42
E-mail:cultural2@scoalaarte.ro

Și un alt fel de ceremonie

Aurelia LĂPUȘAN

Ne-am obișnuit să trecem grăbit peste întâmplările zilei, să le reținem doar pe cele care par mai spectaculoase, mai ieșite din tipar, mai altfel.

Ne emoționează suferința, moartea, ne revoltă nechibzuința, indolența, inconștiența.

Ne plasăm cu sufletul alături de cel năpăstuit, mângâiem un copil, mirosim o floare, ne bucurăm pentru un răsărit de soare peste mare sau o priveliște cu munții împăduriți.

Viața se perindă, zi după zi, cu astfel de tăiri și simțăminte, cu emoții, gânduri și fapte mărunte.

Într-una din zilele lui iulie din acest an am trăit un altfel de ceas al vieții. Nu modest, nu banal, nu oarecare.

Doi academicieni, doi constănțeni, doi mirciști s-au reîntâlnit cu tinerețea lor. Petre Frangopol și Marian Traian Gomoiu. Prezența lor în cel mai înalt for academic al țării s-a datorat unei activități științifice de excepție, unor vieți pilduitoare, modele pentru generațiile de după ei.

Petre Frangopol este un reputat om de știință, dar și un luptător aprig pentru a menține știința românească la un nivel care să-i poată permite recunoașterea internațională. Continuator al unor tradiții de familie, implicat în viața comunității, spirit liber, puternic.

Marian-Traian Gomoiu este biolog și geograf, unul dintre cei mai activi cercetători ai Mării Negre din ultimele cinci decenii, o reputată personalitate științifică cunoscută și recunoscută de comunitatea internațională prin consistenta sa operă de peste 200 de lucrări științifice. Reprezintă oceanografia biologică și ecologia marină în Academia Română.

Decernarea titlului de cetățean de onoare nu se dă oricui și pentru orice. Propunerile vin - sau ar trebui să vină totdeauna - de la multe personalități, instituții, comunități care au girul să judece și să evalueze activitatea unui concetățean demn de asemenea onoare. În canoanele unui desfășurător de ședință nu ar încăpea fastul, detaliul, onorul. Acestea se pot primi doar într-un cadru mai special, mai bine decorat cu emoții. Aceasta a fost și ideea organizatorilor, o publicație mereu în căutare de soluții inedite pentru a-și răsplăti cititorii fideli și am numit Ziua de Constanța.

Cele peste două sute de persoane venite într-o caniculară zi de iulie în curtea și amfiteatrul Colegiului Mircea cel Bătrân să-i onoreze și să fie onorați prin participarea la festivitatea decernării titlului de cetățean de onoare al Constanței au avut parte de o avalanșă de bucurii. Și-au revăzut mentorii, colegii, profesorii, prietenii. Au simțit că prezența lor acolo semnifică mult mai mult decât un public condescendent față de un spectacol de culoare.

Ei, aproape două sute de persoane, constănțeni de fapt și de facto, erau comunitatea Constanței, elita, erau cei care primeau un mesaj de la proaspeții cetățeni de onoare ai urbei și aveau obligația să-l ducă mai departe: Fraților, să iubim Constanța nu-i mare lucru, să ne punem în slujba ei, asta da! Haideți să facem ceva! Să luăm de la cei doi pilda și îndemnul, să ducem mai departe curajul de a iubi orașul, trecut recent prin pulbere și jar, să reconstruim brandul celui ce a fost locul tinereții noastre năvalnice, să putem să-l lăsăm moștenire sufletului abia deschis spre viață astăzi!

Constanța lui Constantin Tomescu

Aurelia LĂPUȘAN

În general, cărțile groase, cu peste o mie de pagini, nu te îmbie la lectură. Le lași pe marginea biroului așteptând un moment prielnic să le deschizi.

Cartea pe care am primit-o în dar de la prietenele mele din Basarabia, Silvia Corlățeanu–Granciuc, curatorul lucrării, și Silvia Grossu mi-a stârnit de la început o maximă curiozitate. Deși numără 1100 pagini și cântărește peste două kilograme. O carte realizată precum bijuteriile, cu o legătură bine făcută de meseriașii vechilor tipografii, cu scris larg, lizibil, fără economie. Toată cinstea editurii Cartdidact de la Chișinău. Și mai ales toată prețuirea finanțatorului, Institutul de Istorie aparținând Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova. Cu tirajul pus la vedere - 400 de exmplare, cu toate datele de identificare corect notate. Coperta semnată de Natalia Berebiuc este sobră, sugestivă, desemnând grafic tonul lecturii.

Conf.univ.dr. Silvia Corlăteanu-Graniuc și prof. univ.dr. George Enache sunt cei care au condus drumul anevoios al unei largi echipe de istorici de la Chișinău și București, pentru a reproduce integral *Jurnalul* convinși că săvârșesc o faptă culturală de excepție, o recuperare a memoriei unui timp controversat, dar necesar de cunoscut, precum și viața cât un roman-fluviu a unui om de copleșitoare devoțiune și muncă.

Despre Constantin Tomescu nu s-a vorbit deloc până în decembrie 1989. Numele său era legat de trecutul petrecut în Basarabia, de lupta sa pentru românism și istoria Bisericii Ortodoxe Române, de anii petrecuți în temnițele comuniste. După 1990 se pomenea uneori numele Constantin Tomescu, dar numai fragmentar, în legătură mai ales cu revistele bisericești pe care le-a păstorit sau cu activitatea didactică.

Cititorii revistei *Datina* au avut privilegiul să știe mai multe lucruri inedite despre Constantin Tomescu cu ocazia unor colaborări semnate de iluștri istorici al Basarabiei, participanți ca și noi, la diverse simpozioane și congrese într-un efort comun de a aduce în atenție publică teme până acum necunoscute sau nediscutate, personalități ale culturii României Mari, martiri pe altarul slujirii de țară.

De la Silvia Grossu, colaboratoarea revistei *Datina*, dar și de la prietena noastră trecută în rândul stelelor, istoricul Maria Danilov, de la profesorul Ion Șpac am aflat mai multe date importante despre Constantin N.Tomescu.

Este locul să consemnez că conf.univ. dr.Silvia Grossu și-a dedicat ani buni prin biblioteci și arhive scotocind mărturiile lăsate

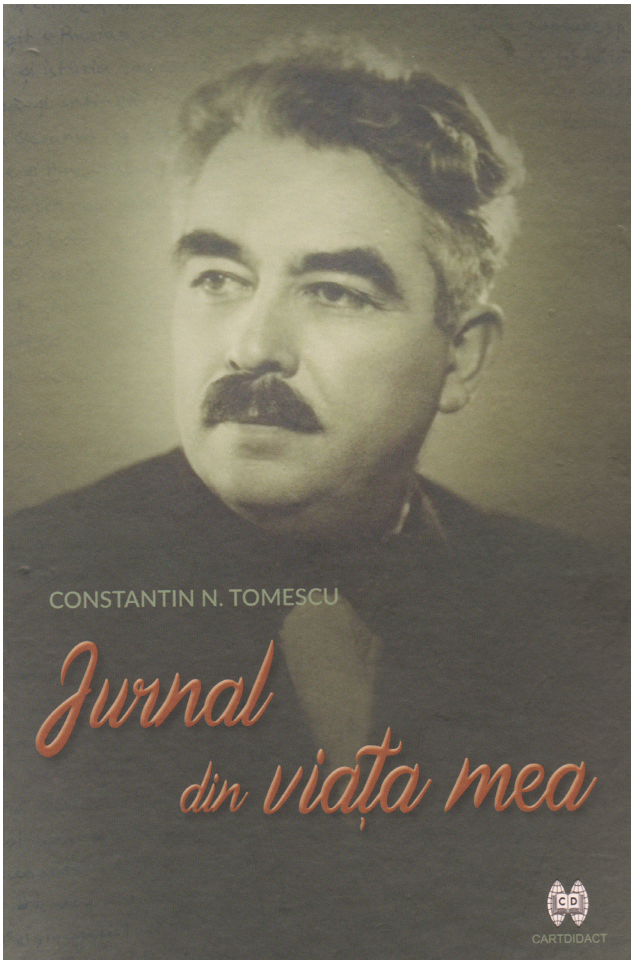

de copleșitoarea figură a altei personalități de excepție a vieții românești, mitropolitul Gurie Grossu, un simbol al Bisericii ortodoxe, un luptător pentru țară, o flacără a credinței și iubirii de neam. Cu eforturi nemăsurate a publicat mai multe volume de erudiție reașezând figura luminoasă a mitropolitului Gurie în galeria iluștrilor bărbați de neam.

La recentul simpozion aniversar dedicat presei dobrogene, prietenii basarabeni mi-au oferit public *Jurnal din viața mea* de Constantin Tomescu. Mai apoi, într-o corespondență cu Silvia Corlățeanu- Ganciuc am cerut aprobarea să reproduc câteva fotografii și fragmente din carte. Ni s-au trimis imediat acceptul și fotografiile solicitate. Am aflat astfel că la Constanța, din rezerva ei de autor, se mai află exemplare donate la Muzeul de Istorie și Arheologie, Biblioteca județeană, la alți doi istorici constănțeni. Iar Editura Lexon Prim poate să vândă exemplare de carte la prețul editurii (200 lei MD = circa 50 RON).

Editorii și-au asumat și o altă grea povară: *Jurnalul* a fost scris de mână și donat Arhivelor

Statului de la București cu precizarea de a fi folosit doar după moartea autorului. Multe aspecte relatate în acest jurnal sunt delicate, intime sau controversate. În fond este vorba despre un om cu convingerile sale, cu experiența sa de viață, cu momentele traumatizante pe care le-a trăit. Tocmai pentru a fi explicitate și înțelese corect pasajele în cauză editorii au fost nevoiți să pună în oglindă alte documente, să aprofundeze și să exprime adevărul istoric fără să exagereze referințele bibliografice sau să insereze note hiperspecializate.

Un Jurnal la 78 de ani

Constantin Tomescu și-a scris Jurnalul târziu. Își zicea: ”De ce îl scriu abia acum? Mă întreb așa pentru motivul că nu l-am scris nici în timpul activității mele, când evenimentele erau în curs, dar nici îndată, după trecerea mea la pensie, când amintirea lor mai era vie. Privind trecutul mai îndepărtat, anii până în 1948, când mi s-a încetat activitatea, îmi răspund că pe atunci eu n-am avut timp să înseilez întâmplări și stări sufletești ce mi-au umplut viața. Pe atunci eu citeam biografii și autobiografii ale multor scriitori bisericești și mireni, le sorbeam cu nesaț și îndemnam și pe discipolii mei, pe studenții teologi să-și noteze zilnic evenimente din a lor strădanie, căci jurnalele acestea, la un loc, înfățișează viața socială a noastră, a Patriei, și de multe ori ele sunt foarte utile.”

După ce face o foarte succintă fișă autobiografică Constantin Tomescu, semnând profesor universitar pensionar dr., scrie apăsat: ”Destul! Să amintesc și motivul ce m-a împiedicat să scriu acest jurnal îndată după pensionarea mea, în 1948: mi s-a turburat viața cu închisori și judecăți timp de 13 ani. N-am avut curajul să mai prind condeiul în mână, mi se părea că m-am și anchilozat și la cap și la trup. Am trăit zile grele, de mari lipsuri, uneori eram nehrănit, întrucât n-aveam nici un mijloc de trai, căci pensia mi s-a reținut din 1950 până în 1969.

Dar acum sunt liniștit./.../

Voi scrie cu sinceritate, drept și adevărat, așa cum se cuvine la o vârstă înaintată, de 78 de ani, fără preferințe sau părtinitor față de vreo persoană.

Voi scrie sub ocrotirea milei Mântuitorului lumii Iisus Hristos, în care cred și ale Sale învățături le urmez.”

Date biografice

Plămădit din sânge ardelean și oltean, născut dobrogean, format moldovean, devine mai târziu basarabean, cum îl descrie preotul Țepordel.

Constantin Tomescu s-a născut la 20 februarie 1890 în Constanța. Tatăl său, Nicolae, provenea din zona Mehedinților, în timp ce mama, Ștefania, își trăgea originile din Săliștea Sibiului, dintr-o familie de mocani ardeleni.

La vârsta de 9 ani, Constantin Tomescu a rămas orfan de ambii părinți, mai întâi tatăl, apoi mama trecând la cele veșnice. Averea destul de consistentă moștenită de la părinți și care ar fi trebuit să-i asigure un viitor sigur a fost risipită necugetat de epitropi, astfel că tânărul Constantin a trebuit de timpuriu să-și câștige existența prin muncă. Șansa lui a fost protopopul constănțean Gheorghe Niculescu, care l-a îndemnat să concureze pentru o bursă la Seminarul Teologic „Veniamin Costachi” din Iași pe care l-a absolvit în 1912.

După absolvirea seminarului teologic (în anul 1912), și-a continuat studiile la Facultatea de Teologie din București. În anul 1916, cu prilejul intrării României în Primul Război Mondial, Constantin Tomescu se înrolează voluntar ca soldat sanitar, activând până în iunie 1918, când, în condițiile încheierii de către România a păcii cu Puterile Centrale, este demobilizat. Demobilizarea fusese cerută de ministrul de atunci al instrucțiunii și cultelor, profesorul Simion Mehedinți, la rugămintea episcopului de Huși, PS Nicodim Munteanu, numit între timp locțiitor de arhiepiscop al Chișinăului și Hotinului.

Cunoscându-l pe Constantin Tomescu încă din anii când acesta era elev la seminarul ieșean, episcopul Nicodim l-a cerut pentru postul de secretar general al Arhiepiscopiei Chișinăului și Hotinului. Pentru tânărul teolog începea astfel o lungă carieră în diversele structuri administrative bisericești, unde a excelat prin rigoare și spirit organizatoric. De asemenea, iunie 1918 este punctul de plecare a unei mari iubiri: Basarabia.

Din 1919 pînă în 1943 a fost secretar general al Arhiepiscopiei Chișinăului. A activat în calitate de profesor de istorie a Bisericii Române la Facultatea de Teologie din Chișinău (1926-1941), fiind încadrat apoi în activitatea celei de la Cernăuți-Suceava (1941-1946). A redactat revistele basarabene „Luminătorul”, „Arhivele Basarabiei”, „Revista Societății Istorico-Arheologice Bisericești din Chișinău” ș. a., publicând în paginile acestora o mulțime de articole, studii și loturi de documente. A fost deputat și ministru în Guvernul Octavian Goga (1938). Autorul unor numeroase lucrări de istorie a Bisericii românești și editor al mai multor documente de arhivă. Printre lucrările mai însemnate, doar cîteva: „Episcopia Hotinului: date istorice și statistice” (Chișinău, 1925), „Istoria sfintei mănăstiri Hîrjauca” (Chișinău, 1924), „Mitropolitul Grigorie IV al Ungrovlahiei” (teză de doctor, Chișinău, 1927), „Documente și scrisori din familia Andronachi Donici” (Chișinău, 1928), „Scurtă povestire istorică despre sfînta mănăstire Neamțu...” (Mănăstirea Neamț, 1942) ș.a. A publicat multe materiale și în reviste românești din întreaga țară.

Arestat în anul 1948, în condițiile declanșării de către comuniști a amplelor represiuni împotriva elitelor vechii României, pentru acuzația de omisiune de denunț (câteva persoane arestate îi pomeniseră numele, iar el era „vinovat” că nu le denunțase Securității), profesorul Tomescu a fost judecat și achitat în februarie 1950. La scurt timp însă, în mai 1950, el era din nou arestat și închis administrativ la închisoarea Sighet, în calitate de demnitar într-unul din guvernele „burghezo-moșierești”. Procesul a avut loc abia în octombrie 1960. În calitate de „șef de organizație subversivă”, profesorul Tomescu a fost condamnat, prin sentința 131/17 octombrie 1960, la 20 de ani de temniță grea, pentru „crima de uneltire contra ordinii sociale”. Încarcerat la Jilava, Constantin Tomescu a fost eliberat la 11 aprilie 1964, în baza Decretului de grațiere 176/1964 al Consiliului de Stat al Republicii Populare Române.

După eliberare, s-a stabilit cu domiciliul în București, trecând la cele veșnice la 5 iulie 1983.

Despre toate aceste momente din viața sa și despre multe altele scrie cu nesaț și adevăr în *Jurnal din viața mea.*

Reproducem câteva scurte fragmente legate de Constanța natală. În spațiul generos al cărții amintirile sale despre oraș și despre oamenii care i-au intersectat viața în urbea tomitană merită cunoscute și difuzate.

Jurnal din viața mea

Numele tatălui meu Toma, a fost schimbat în „Tomescu”, după 1860 adăugându-i-se terminația „escu”, caracteristică multor nume românești (de familie). De la măicuța mea mai știu despre tata că: în comuna lui natală, în împrejurimi și-n județul Mehedinți, era o simțită lipsă de pământ arabil, de aceea numeroși tineri mehedințeni lucrau la minele de aramă, la cele de piatră, iar alții coborau la șes, în Dolj, să muncească în agricultură. Realipirea Dobrogei la Patria noastră, după victoria în războiul cu turcii, la 1877-1878, a adus un întins pământ bun pentru agricultură și pășunat. Atunci, această nouă provincie românească era slab populată, de aceea, ministrul de interne Alexandru Lahovari, oltean de obârșie, a adus acolo, peste Dunăre, mulți tineri olteni, coloniști, cum a chemat și transilvăneni din județele muntoase. Între aceia a fost și tânărul Nae Tomescu, care va fi sosit la Constanța pe la 1882-1883. Aici, i s-a repartizat

1906. Elevii dobrogeni din Seminarul „Benjamin Costache“ Iași
Rândul I: C. Bîlcu (III), Mih. Leca (V), P. Economu (V), Gh. Jipa (V), Ilie Nicolau (IV);
Rândul II: Vas. Stanciu (III), Constantin Tomescu (III), Nicolae Doicescu (IV) D-tru Popescu (III), Teodor Simionov (III);
Rândul III: Nicolae Coabă (IV), Atanasie Popescu (VII), Ioan Georgescu (VII), Gheorghe Ghica (VII);
Jos: Gheorghe Țuțuianu (II), Ctin Rotaru (I).

un teren de 5 ha pentru plugărie pe malul Mării Negre, aproape de oraș. Lotul lui se învecina cu moșia unui transilvănean, Oancea, tot colonist, coborât aici de la Săliștea Sibiului. Acesta era un țăran dezgheţat, cu ştiinţă de carte, cu pungi de aur, care și-a lărgit pământul arabil prin cumpărare. În scurt timp, Oancea s-a evidenţiat, a intrat în cadrul politic al Partidului Liberal și a devenit Prefect al judeţului Constanța. Tânărul Tomescu, ca vecin, a fost ajutat cu unelte agricole de către Oancea, iar mai târziu prefectul l-a chemat într-o slujbă la Prefectură.

Chișinău 1934. Constantin Tomescu și profesorul universitar clujean Onisifor Ghibu.

Mama se numea din botez Ștefania și se născuse la 1867, în familia Mocanu din comuna Siliștea Sibiului, din Transilvania, provincie românească, dar stăpânită de maghiari pe atunci. Familia aceasta era din strămoși de oieri, mocani care se ocupau cu creșterea oilor și lucrarea brânzeturilor. Pe la 1880, murise tatăl ei, lăsând în urmă pe soția Sofia cu două fete. Văduva a continuat ocupația oieritului, ajutată de fete. Creșteau oi; primăvara, vara și toamna le păşteau pe munţii Săliştei, iar spre sfârșitul toamnei și pe iarnă, coborau turma lor de oi la care adăugau și alte turme ale unor săteni, spre Dunăre, ca să ierneze, ori în Dobrogea, pe atunci turcească, ori să treacă mai departe, în Crimeea, ba și-n Caucaz, pe unde erau pășuni bogate, iar stăpânitorii acelor locuri, turci sau tătari, le îngăduiau, trăgând folos din pășunat. Mămica își amintea de asemenea călătoriile cu oile; și ea a fost odată chiar în Caucaz, unde era iarna cu climă dulce și destule pășuni verzi. Această circulație a oilor, așa numită transhumanță românească, e cunoscută de istoria noastră națională și reprezintă un interesant capitol, întrucât prin ea s-a întins aria românească încă din timpul când tătarii stăpâneau pe la Marea Azov, în Crimeea, iar turcii stăpâneau Dobrogea, ce aparţinuse Munteniei în secolul al XIV-lea, sub Mircea cel Bătrân./.../

Când toate pregătirile erau în rânduială, turmele le mânau pe malul Dunării; acolo erau bacuri angajate și pe ele intrau toți, oameni și oi, câinii și furajul pregătit pentru iarnă, un remorcher trăgea bacurile până la malul dobrogean, din fața Brăilei, într-un loc potrivit de debarcare, ce se numea turcește ”Ghecet”, ce se traduce în românește prin „trecere”. Pe pământul Dobrogei turmele avansau spre satul turcesc „Beștepe” adică „Cinci movile”, din județul Tulcea, ori și mai jos, până pe la Hârșova, Topalu. Contractau cu pașa respectiv pășunatul turmelor în timpul iernii. Rămâneau cu toți pe-acolo până se desprimăvăra; se plătea darea cuvenită în miei, turmele se ridicau spre Dunăre, o treceau și staționau tot pe la Lacul Sărat. Cât stăteau în Brăila se vindea parte din brânza lucrată în Dobrogea, uneori se vindea toată. Din această împrejurare a rezultat și denumirea brânzei de putină, ce o auzim și până azi. „telemea de Brăila”. Și în acest chip se urma transhumanța an de an.

Când eram eu cam de 6 ani, deci prin 1896, bunica Sofia m-a luat în trenul de la Constanța și am ajuns la Brăila, tocmai în timpul când se pregătea totul pentru trecerea în Dobrogea. Atunci am văzut cele ce-mi amintesc și am scris aici, completate mai târziu de spusele mămicăi. Bunica era un suflet bun, cum mi-o amintesc. Venea la noi întotdeauna încărcată cu de toate. Eu eram singurul ei nepot, de aceea cred că mă și alinta mult. Parc-o văd cum scotea o pungă mărișoară, încărcată cu bani de aur, bănuiesc că erau monede austriece sau franțuzești, napoleoni; și-i plăcea să golească acea pungă în poala ei, ca să mă joc eu cu ei, ori bunica să-mi scuture pletele capului meu – atunci gălbui – în grămada de aur. Îmi mai vine în minte și această amintire: la Brăila, bunica mă așeza în genunchi sub icoanele de pe perete și rostea lângă mine anumite rugăciuni, sau ne citea dintr-o carte care ne-a rămas nouă; era un ceaslov tipărit în românește la Sibiul Transilvaniei. Uneori seara, mă punea să zic și eu „Tatăl nostru”, „Doamne, miluiește-ne pe noi”. Lângă icoane ardeau candele. La fel erau icoane și candele aprinse și în camerele bacilor și ale ciobanilor.

Revin la mama. Ea cu sora ei, pare-mi-se Ecaterina, călăuzite de văduva Sofia, mama lor, au dorit în vara anului 1886 să vadă Marea

Neagră; totdeauna, și când pașii turcești erau stăpâni pe Dobrogea, și chiar după 1878, când Dobrogea a devenit iarăși românească, ele n-au coborât până la malul Mării la Constanța, ci se opreau toamna lângă turme și acolo rămâneau până-n primăvară când se întorceau la Dunăre, să ia calea spre munți. Cum îmi povestea mămica, ele nu s-au coborât până-n 1886 mai jos de Hârșova. În vara acelui an, ele au trecut Dunărea pe la Măcin, aici s-au urcat într-un poștalion cu cai, au ajuns la Hârșova, și schimbându-și caii, au continuat călătoria până la Constanța. Le-a impresionat nesfârșita împărăție a apelor Mării. Și, întâmplător, au aflat că și în orașul Constanța sunt transilvăneni, îmbrăcați în costum național, și că însuși prefectul județului e unul Oancea, de prin laturile Sibiului. Ori, Sofia a învățat școala primară din Sălișteă cu un Oancea, au fost colegi de an și au fost prieteni buni, până ce Oancea a pornit din sat. S-au prezentat atunci toate trei la Prefectură, să se încredințeze. Și aici, ei s-au recunoscut în mare bucurie. Oancea, ca să înlesnească pe bătrână și pe fetele ei în vizitarea locurilor, ca să le ducă în plimbare la „vii", unde era vestita berărie Guber, ca să facă o plăcută excursie în largul mării cu vaporul, prefectul le-a dat ca „aghiotant" pe olteanul Nae Tomescu. El s-a achitat frumos de însărcinarea ordonată. După zile de plimbări și distracții, Sofia s-a hotărât să se înapoieze acasă, la Săliște, dar aghiotantul Tomescu i-a cerut în căsătorie pe una din fete, pe Ștefania. Bătrâna a cerut sfatul lui Oancea, care l-a lăudat pe Nae Tomescu și a stăruit să accepte propunerea de căsătorie. Prefectul Oancea i-a dus la Oficiul Stării Civile, el le-a fost naș la cununia religioasă și astfel s-a realizat căsătoria lui Nae cu Ștefania la Constanța, în vara anului 1886. Sofia s-a înapoiat acasă numai cu o fată. A strâns zestrea pregătită pentru Ștefania, așa cum am văzut mai târziu și cu zestrele unor fete din Săliște, albituri țesute la război, înflorate, cergi mițoase, perne mari, fote, barișuri și câte-câte un mal de lucruri. Le-a așezat în două care cu boi, în lăzi, așa numite „brașovence" și ea, bunica, a pornit din nou la drum spre Constanța.

Apoi, tinerii căsătoriți, Nae și Ștefania Tomescu, au primit un lot mare pe strada Agriculturii nr. 58, pe care au durat două corpuri de casă, pentru locuința lor una, cealaltă pentru închiriat, iar în colț cu strada Dacia au clădit o încăpere pentru magazin. Aici a locuit noua familie, la stradă, iar casa din curte au închiriat-o la două familii, și în magazin s-a așezat o lăptărie-plăcintărie a unui macedonean. Familia Tomescu a dat viață unui băiat, care s-a îmbolnăvit curând și a decedat. La 20 februarie 1890 ei s-au bucurat de nașterea unui al doilea băiețel; acesta sunt eu. Un prieten al lor, funcționar, Constantin, se prinsese din vreme a fi nașul meu la botez, și astfel eu am fost înscris la Oficiul Stării Civile al Primăriei Constanța cu numele Constantin a lui Nae Tomescu și al Ștefaniei./.../

Mămica, creștină bună, nu lipsea duminicile și sărbătorile de la biserică. Pe atunci orașul Constanța avea o singură biserică, lângă mare, care există și azi, biserica cu hramul „Adormirea Maicii Domnului", zidită curând după realipirea Dobrogei de statul nostru, biserică măreață, o catedrală cu pereții exteriori în cărămidă roșie, netencuiți, cu trei turle, în una sunând clopotele, pe jos pavată cu dale de marmură, pictată bogat și cu vitrouri, cu chipuri de sfinți, colorate. Nu știu de era adevărat, că pictorul de atunci ar fi lucrat chipurile sfintelor de pe pereții acesteia, având ca model figurile unor doamne din elita orașului, soții de prefect, primar, generali, deputați. Aceste vechi chipuri însă au fost șterse și acum biserica e împodobită cu o nouă pictură, care pare prea bogată, că nu s-a lăsat câte un spațiu gol, pe care să se odihnească privirea credinciosului. Preoții noștri de atunci o cunoșteau pe mămica, eram aproape vecini, și văzându-mă și pe mine, mereu prezent la biserică, alături de dânsa, m-au cerut să fiu de ajutor în Sf. Altar, să port o lumânare mai mare la ieșirea cu Sf. Evanghelie, să duc chiar și o cădelniță, înaintea preoților și să întrețin focul de mangal în Diaconicon, pentru alimentarea cădelniței cu cărbuni aprinși, cât și pentru încălzirea ibricului cu apă necesară la pregătirea Sfintei Împărtășanii; devenisem o vestală a bisericii. Încă nu eram elev de școală când preoții m-au și îmbrăcat într-un stihăraș alb cu cruciulițe albastre, ceea ce a fost ca o prevestire că eu îmi voi petrece restul vieții tot pe lângă biserică.

Astăzi, în orașul Constanța, sunt 7-8 biserici, cu mulți slujitori, biserici neîncăpătoare pentru mulțimea de închinători. Caut să fixez și alte amintiri din timpul cât a mai trăit măicuța mea. Eram micuț, poate aveam 4 anișori. Mămica m-a învățat să cânt „Bună dimineața la Moș Ajun", „Trei păstori", din colindele de la Nașterea Mântuitorului Hristos, de la Crăciun. M-a îmbrăcat într-un paltonaș de culoarea cafelei, maro deci, mițos, cu guler, ce-mi plăcea mult, mi-a atârnat după gât o desăguță și-n Ajun m-a dus de mână sub fereastra primului nostru chiriaș din curte, unde am urat. Gazda, bucuroasă, m-a luat în casă și mi-a turnat în desăguță năut prăjit, stafide, covrigei, alune, mandarine, bomboane și-n mână mi-a pus și niște bănuți. Primul rod al ostenelilor mele! Mi-am descărcat darurile în casă și am fost trecut și la ceilalți chiriași, cât și la lăptarul macedonean; toți m-au procopsit cu asemenea daruri. Crescând, mămica m-a învățat și alte colinde, nu numai de Crăciun, ci și de Anul Nou cu Sorcova și de Bobotează cu steaua și am pășit și în alte case vecine, cântând, uneori singur, alteori cu băieți prieteni, despre vestea cea mare, mântuitoare a pogorârii Domnului printre oameni. Mult mi-au plăcut aceste colinde, mi-au

înviorat viața și-mi plac și azi, cântându-le pe la prieteni cu toată vârsta înaintată. Decedându-mi întâia mea soție, eu m-am retras, în anii 1955-1958, într-un schit, Coșna, din Bucovina, aproape de Vatra Dornei, unde am organizat, cu părintele stareț Grigore Cobzaru și cu tânărul teolog Nestor Vornicescu, să colindăm în satele vecine, în zilele de Crăciun, pe la casele creștinilor mai vârstnici. Și chiar în acest an, 1968, întreprinzând o călătorie de Crăciun în Bulgaria, împreună cu soția mea Aida, am „colindat" în grai românesc nu numai pe la casele din Sofia, ci chiar în Palatul Sinodal în fața preafericitului Patriarh Chiril al Bulgariei, care a lăcrimat amintindu-și de trecut, și, la fel, am colindat și mitropoliților Iosif de Varna și Ștefan din Velico-Târnovo, care au fost impresionați și călduros mi-au mulțumit.

În frageda-mi copilărie eram cam neastâmpărat. Îmi plăcea joaca cu copiii din mahala, jucam țurca, nasturii loviți de perete, plonul cu cocile (bile) de piatră și de sticlă, arșicele, de-a trenul, adică alergând cu cutii goale de sardele agățate între ele, întrecere în fugă, aruncarea cu arcul și săgeata, cu „praștia lui David", cu praștia de gumă țintind vrăbii, mergeam după un flăcău grec să prindem în plasă scatii și sticleți, ajutam pe un neamț să toarcă sfoară pentru frânghii din cânepă. Iarna tare-mi era dragă săniuța, să mă alunec pe zăpadă tocmai de pe dealul „Avratep" înalt de peste 40 de metri; plecam cu cârdul de copii la vestitele alergări de cai mici, turcești și iuți ca săgeata, mă lua un ceferist, bunul nostru vecin Dănilă, în trenul ce ducea pe constănțeni „la vii spre Tuzla" unde era o renumită berărie a neamțului Guber și acolo mă dădeam în niște leagăne lungi, de frânghie, până ce făceam roata, veneam peste cap; îmi plăcea să fiu ca „un marinar pe uscat", când alergam în vreme de ploaie, cu picioarele desculț prin apa ce curgea pe rigolele străzii noastre, și apoi, obosit, mă retrăgeam cu prietenul meu Ștefan Pleșa în curtea lui sau la mine și, adăpostindu-ne sub un cort de rogojini de paie, în formă de con, să luăm o masă fugară, mai ales de iahnie de fasole-boabe. Devenisem vestit în construirea de zmee, un as al mahalalelor învecinate, zmee mari de câte o coală mare, ba am lucrat pentru copiii familiei Vulcan și un zmeu dublu cu două zbârnăitori, cu două cozi și cu un harbuz (pepene verde) scobit înăuntru, unde fixam și o lumânare aprinsă ce părea noaptea ca o stea zbârnăitoare pe bolta cerului. Eu mă pricepeam să încurc cu zmeul meu și alte zmee, ce-mi reveneau ca „pradă de război" și am deprins și pe alți prieteni să prindă zmee străine; îmi amintesc că familia sanitarului Turbune, vecin cu noi, mi-a cerut, și eu am confecționat pentru fiul lor un zmeu, mare, de-o coală, am ieșit la câmpie și l-am înălțat; ce frumos era și zbârnăia plăcut; copilul a cerut să leg sfoara zmeului de corpul lui; dar, deodată, s-a iscat un vânt puternic care-l trăgea pe copil și el nu se putea ține pe picioare în loc și așa l-a tras o bună distanță, când tocmai a sosit sanitarul și a alergat de l-a oprit și a strâns zmeul; urmarea: ce m-a certat taică-su, sanitarul!

Am amintit aici de movila, dealul „Avratep" care se ridică semeț în marginea de nord a orașului, lângă Regimentul 9 de cavalerie, în stânga, și în dreapta era Spitalul orașului; pe lângă acesta trecea o cale ferată, întinsă din vechea gară până la hipodromul din comuna Anadalkioi, hipodrom unde se organizau câte 2-3 alergări de cai mărunți, turcești, foarte atractivi întrucât jokeii erau niște adevărați artiști și executau pe cai, sub burta cailor sau sărind de pe cal, se azvârleau din goană la loc, pe șa, câte și variate exhibiții. În program se mai prevedeau și lupte corp la corp între atleți turci și tătari, oameni foarte voinici, cu musculatură dezvoltată; acești luptători erau dezbrăcați până la brâu și se ungeau pe piept cu untdelemn, ceea ce îngreuia prinderea lor în brațe; parcă am sub ochi o asemenea luptă, când un atlet se prefăcea că o ia la fugă, celălalt îl urmărea în arenă, până ce se pomenea cu pieptul în tălpile fugarului, care anume cădea jos pe spate și-l primea pe adversar cu tălpile picioarelor, aruncându-l peste el la pământ. La hipodromul acesta din Anadalkioi participau mulți amatori și curioși, unii cumpărau cai. O dată în an, ca de obicei, era de față însuși regele Carol I cu familia sa și înalți demnitari ai statului. /.../

Pot să adaug și alte amintiri. „Cazinoul" actual, de pe Bulevardul Mării, a înlocuit o clădire de lemn, cu oarecare sculpturi la uși și ferestre care avea tot rolul de Cazinou. Era modest. În acea clădire se produceau însă serbări culturale și cu ajutorul elevilor, pe lângă unii artiști și fanfara Regimentului de infanterie 34. Am participat și eu cu unii colegi la multe serbări, am cântat în cor, am recitat poezii patriotice îndrumat de doamna institutoare Angela Bănescu. Tot în vechiul cazinou se împărțeau și premii preșcolarilor merituoși și de la gimnaziu și de la cele două școli primare din oraș. De 29 iunie, de Sfinții Apostoli Pavel și Petru, era o serbare frumoasă. Și azi îmi răsună în urechi melodia fanfarei militare ce acompania cu cuvintele „Luați premiul cu cunună" de câte trei ori pentru fiecare premiu I, II, II. Eu n-am reușit în acei ani să ajung premiant, din pricina neastâmpărului meu, a vieții cam dezordonate ce trăiam, mama mea văduvă nu mă cam lua cu ea, iar după pierderea ei, eu rămânând chiar fără frâu, mă aplecam și mai mult la învățătură. Devenisem fruntaș al jocurilor cu copii din străzile apropiate. De multe ori mă regăseam pe muchia dealului de lângă vechea gară a orașului, în dreptul Prefecturii județului, de unde priveam cu nesaț peste port manevrele de vagoane pe cheuri, dar mai ales

să urmăresc mișcarea vapoarelor înăuntrul portului ori la apropierea lor de mal. Mă fermeca priveliștea acestui infinit al mării, chiar valurile ei năprasnice ce clătinau vasele ei mari și mici, ca pe niște coji de nucă.

Era odată vreme zbuciumată, spre iarnă. Vânt tare, o furtună ce te mișca din loc. Din om în om s-a auzit că niște vapoare în larg sunt în grea cumpănă așa că multă lume s-a adunat deasupra portului, unde-i biserica orașului, catedrala, câteva nave se luptau cu „valurile cât casa", unul s-a și înecat în dreptul Tuzlei, iar dintre cele s-au salvat și au putut să intre în port, unde-i apa liniștită întotdeauna, a fost un uriaș vapor englezesc. Cum a acostat vasul la dig, mulțimea din deal a coborât în port, pe chei, și-i ovaționau pe marinari. Comandantul a pus o gardă pe punte și a luat cu sine pe ceilalți marinari și s-au ridicat la biserica din deal; lumea s-a luat după ei și intrând înăuntrul sfântului locaș cu toții au stat în genunchi și se rugau; la fel au făcut și constănțenii. Emoționantă clipă!

Toate trenurile de la București veneau direct în vechea gară a orașului; iar cele ce aveau a duce călători și marfă în port, la vapoare, ori să plece din port în oraș, sau de acolo spre Dunăre, spre București, coborau din gară pe o linie în zigzag pe muchea dealului. Abia mai târziu s-a sfredelit un tunel în albia dealului de vest și, de atunci, trenurile ce aveau destinația spre port, la vapoare, ori din port spre Dunăre, nu mai vin în gara orașului, ci de la stația ce coboară direct prin malul săpat, și prin tunel în port.

Info

Faleza Cazinoului, cinema în aer liber!

Ana Maria ȘTEFAN

Consiliul Județean Constanța prin Centrul Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada" în parteneriat cu Centrul Cultural Ceh București cu sprijinul Primăriei Municipiului Constanța a organizat proiecții în aer liber după cum urmează:

Pe 12 iulie, iubitorii de film au putut viziona „Cold War" (Polonia / Franța / UK, 2018).

„Cold War" este o poveste de dragoste dintre un bărbat și o femeie care se cunosc în Polonia, după cel de-Al Doilea Război Mondial. Provenind din medii diferite, având personalități complet opuse, cei doi sunt condamnați unul altuia. Plasat în contextul Războiului Rece al anilor 1950 în Polonia, Berlin, Iugoslavia și Paris, filmul este povestea unui cuplu separat de politică, defecte de caracter și jocuri ale destinului – o poveste de dragoste imposibilă, în vremuri imposibile. „Cold War" este considerat cel mai bun film european al anului 2018 și premiat la Cannes pentru regie.

Pe 19 iulie, cinefilii au putut vedea „Chinese Take-Away" (Spania / Argentina, 2011).

Roberto este proprietarul unui magazin de bricolaj și pare că nu este în toate mințile. Nu este răbdător cu clienții săi și este arțăgos cu distribuitorii. Într-o zi, Roberto cunoaște un tânăr chinez care este pe cont propriu în Buenos Aires și incapabil să vorbească o boabă de spaniolă. Decizia sa de a-l ajuta pe tânăr reprezintă începutul unei stranii prietenii care îi va schimba viața.

Ultima zi de vineri a lunii iulie a fost marcată de „The 100 Year-Old Man Who Climbed Out the Window and Disappeared" (Suedia / Germania / Franța, 2013).

După o lungă și palpitantă viață de lucru cu muniții, după ce a fost implicat în Războiul Civil Spaniol, în Proiectul Manhattan și în alte evenimente semnificative ale secolului 20, Allan Karlsson se găsește blocat într-un azil de bătrâni. Hotărât să se sustragă de la propria aniversare de 100 de ani, sare pe fereastră și apoi în primul autobuz, pornind într-o călătorie neașteptată care implică, pe lângă alte surprize, o valiză plină cu bani, niște răufăcători malefici și un elefant numit Sonya.

Evenimentul reprezintă o avanpremieră a Festivalului Cinemascop organizat de Centrul Ceh București, ce va avea loc în Eforie Sud în luna august.

Florentin Sîrbu despre proiectul cultural „Arderi experimentale / Arderi arhaice”

Ana Maria ȘTEFAN

Profesor în cadrul Centrului Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada”, secția Arte Vizuale, Florentin Sîrbu ne vorbește despre experimentul realizat în cadrul proiectului cultural „Arderi experimentale/Arderi arhaice” inițiat de Consiliul Județean Constanța prin Centrul Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada,” care s-a finalizat recent. Proiectul „Arderi experimentale/arderi arhaice” este un experiment ce urmărește reconstituirea fluxului tehnologic (construcție, decor, ardere, pasta ceramică), al unei arderi a vaselor din lut. Cuptoarele prezintă o serie de avantaje spre deosebire de vatra simplă, concretizate prin reducerea efectelor condițiilor atmosferice, posibilitatea obținerii unei temperaturi înalte și menținerea ei o perioadă mai lungă de timp, urmată de o răcire lentă, care are ca rezultat o mărire a calității ceramicii. Împreună cu profesorul Florentin Sîrbu, au participat elevii clasei de ceramică: Tiță Sorin, Niculae Simona, Bogorodea Carolina, Ceară Ana-Maria, Ionescu Adriana, Nistor Mariana, Niculescu Lucia, Enache Mariana, Olteanu Gabriela.

„Fundamentul teoretic al proiectului nu se bazează atât pe ipoteze, cât și pe presupuneri, precum pe ceea ce știu cu adevărat despre fabricarea olăritului, pe baza analizelor chimice, precum și a abordărilor experimentale anterioare. Scopul acestui proiect este de a reconstrui secvența operațională de fabricare a ceramicii, de la procurarea argilei până la arderea într-un cuptor reconstruit. Pe lângă arderea a 78 de replici ale vaselor de cultură greacă, experimentul a scos la iveală date despre încărcarea și aranjarea cuptoarelor antice. Experimentele anterioare, în cuptorul bicameral, temperatura aerului[1] au arătat că diferența de culoare se datorează, de asemenea, diferențelor de temperatură la care sunt expuse diferitele părți ale vasului și poziționarea vasului cu capul în jos în cameră. După cum am menționat mai sus, analiza obiectelor tehnice asociate procesului de producție are o importanță majoră în reconstrucția pașilor implicați în crearea acestor artefacte. Lipsa descoperirilor de cuptoare ceramice din perioada greacă la care mă refer continuă să alimenteze ipoteze privind diferitele metode posibile de control al atmosferei mixte de ardere” a declarat Florentin Sîrbu.

1 Binținșan, A., Arheologie experimentală. Arderea controlată în aer liber – o posibilă modalitate de obținere a efectului cromatic black-topped. Buletinul Cercurilor Științifice Studențești 19, 2013, p. 7–19.

Cuptorul ceramicii antice: un model ipotetic

Pornind de la un subiect controversat, care este interpretat atât ca un neajuns, cât și ca o potențială urmă a tehnicilor folosite - și anume, lipsa descoperirilor cuptoarelor în săpăturile arheologice din Dobrogea - am procedat la identificarea unei analogii în literatura de specialitate referitoare la modul de stabilire ipotetică a atingerii parametrilor tehnici impuși de tipul de artefact studiat.[2] Identificarea atât a unui principiu de funcționare adecvat, cât și a unui cuptor model, care să se alinieze cerințelor impuse de caracteristicile artefactului studiat, a fost făcută în curtea Filialei Constanța a Uniunii Artiștilor Plastici Filiala Constanța.

„Prin această replică, am reușit să analizez o serie de aspecte tehnice și să apreciez complexitatea diferitelor caracteristici ale cuptorului: vatra, camera de ardere, grătarul, precum și coșul pentru evacuarea gazelor și fumului. Pentru a obține cea mai precisă referință pentru experimentul propus, am atras atenția și asupra detaliilor tehnice. ”

Scopul experimentului a fost construirea unui cuptor care ar putea replica condițiile necesare pentru a crea efectul cromatic de culoare roșie pe suprafața pieselor de testare realizate din lut local. Preocupările principale ale coordonatorului de proiect – prof. Florentin Sîrbu, au fost că procedura ar trebui să fie eficientă și nu ar trebui să necesite condiții speciale de laborator sau să implice materiale sau acțiuni care au fost punct de vedere tehnic dincolo de perioada studiată. Rezultatele au fost înregistrate și măsurate cu echipamente moderne, aceasta fiind singura intruziune a tehnologiei actuale în lucrul experimental.

„Instalația era de tip bicameral, cu eliminare verticală, dotată cu un tunel de alimentare și o deschidere de evacuare a fumului. Această deschidere, în partea superioară, garantează circulația aerului fierbinte din camera de combustie în camera unde sunt plasate vasele și închide cuptorul în formă de arc de argilă. Primul element care a fost construit a fost vatra, săpată în pământ la o adâncime de 40 cm, în forma unui cerc cu diametrul de 140 cm și cu o înălțime de 70 cm. Zidul camerei de ardere a fost ridicat deasupra solului la aproximativ 30 cm și avea o grosime de 26 cm la punctul inferior,

2 Millson, D.C.E. 2010. Introduction. In: Experimentation and interpretation. The Use of Experimental Archaeology in the Study of the Past, 1–7. Oxford.

dimensiunea totală a cuptorului fiind de 2,50 m." explică Florentin Sîrbu.

Mai departe ne povestește cum din peretele camerei de ardere au fost făcute suporturi de susținere pentru placa perforată din țiglă și olane care separă cele două camere ale cuptorului, grosimea peretelui rămânând aceeași. În condiții

experimentale, a ales să construiască un cuptor de tip bicameral, deoarece principiile sale de funcționare permit controlul fin al temperaturii și combustiei aerului. Prin urmare, a folosit parțial spațiul pentru aranjarea vaselor în camera de ardere. Argila, obținută dintr-o carieră locală (Medgidia), a fost amestecată cu apă, nisip de râu și adăugată prin bătăi. În partea frontală, cuptorul a fost prelungit de tunelul de alimentare, cu o lungime de 35 cm și o lățime de 50 cm; grosimea peretelui său era similară cu cea a bazei cuptorului, adică 26 cm. Coșul a fost proiectat pentru a permite evacuarea gazului și a fumului în timpul arderii, dar și pentru a facilita obturarea circulației pentru controlul atmosferei de ardere și a temperaturii. Proiectată ca o piesă mobilă a camerei de coacere a vasului, a fost permis ca experimental cuptorul să fie folosit pentru arderea vaselor cu diametre și înălțimi variate. Cuptorul a fost uscat treptat în decurs de două săptămâni, departe de condițiile atmosferice necorespunzătoare, cum ar fi lumina directă a soarelui și ploaia.

Construirea vaselor

O particularitate notabilă a olăritului local este faptul că unele artefacte indică un proces de producție care implică presarea lutului în matrițe

prefabricate (concave),[3] în timp ce altele au fost realizate folosind tehnica de înfășurare.

„Prin urmare, în experimentul meu, unele vase au fost făcute prin folosirea tehnicilor de presare manuală pentru fundul vasului și înfășurări pentru partea superioară a acestuia, în timp ce alte vase au fost construite folosind metoda de presare în matriță. Toate piesele s-au conformat tipologic cu vasele originale, și anume bolurile biconice și amforele.[4]

Suprafețele vaselor experimentale au fost tratate în diferite moduri. În principal, au fost netezite cu apă apoi lustruite intens cu o piatră. Pentru suprafața altor vase, sculele din lemn au fost folosite pentru a elimina imperfecțiunile, iar suprafețele au fost netezite cu apă, folosind mișcări circulare." (F.S)

A urmat exploatarea experimentală, iar după uscare, vasele au fost plasate de jos în sus pe placa perforată. Un pas important a fost declanșarea cuptorului și arderea îndelungată,

proces care a oferit informații despre modul de control și menținere a temperaturii, precum și datele esențiale privind arderea vaselor de diferite mărimi și a proceselor de reducere și atmosferă de oxidare, determinanți esențiali ai stilul ceramicii grecești. Arderea a avut loc în 15 ore și jumătate; creșterea temperaturii a fost făcută treptat și a fost înregistrată constant de către un termoregulator electronic (Pixys ATR236).

„În prima oră, temperatura a crescut încet și nu a depășit 100°C. După încă o oră și jumătate, temperatura din ce în ce mai ridicată în interiorul cuptorului s-a dublat. După trei ore, s-a atins o temperatură de 350°C. În timpul ultimei ore de ardere, după o alimentare continuă, a fost atinsă temperatura dorită de 1000° C și a fost

3 Bințințan, A. Confecționarea experimentală a ceramicii preistorice: tehnica presării în forme de lut. Analele Banatului S. N., Arheologie–Istorie 23, 2015, p. 89–100.
4 Gligor, M. Foeni cultural group. In: B. Ciută, C. Florescu, M. Gligor, P. Mazăre, C. Șuteu, S. Varvara, A history lesson — pottery manufacturing 8000 years ago, 51–63. Alba Iulia, 2007.

menținută timp de încă 30 de minute (timp de înmuiere) înainte de oprirea alimentării cu combustibil. De fapt, instalația ar fi putut atinge temperaturi mai mari de 1000° C, deoarece era foarte eficientă, dar parametrii experimentului au cerut această limită inferioară. Răcirea lentă și prelungită a cuptorului pe o perioadă de 16 ore garantează recuperarea vaselor într-o stare aproape perfectă."

În cele ce urmează profesorul ne povestește cu bucurie rezultatele obținute:

"Rezultatele experimentale obținute pot fi folosite pentru stabilirea unor principii generale privind producția de ceramică antică în Dobrogea. Experimentul a arătat că ceramica produsă din argila locală (Dobrogea) nu necesită o temperatură de ardere mai mare de 950 -1000 ° C, cu o durată de ardere de 14 -15 ore. După cum au arătat deja unii cercetători, o temperatură mai ridicată și un timp de ardere prelungit excesiv pot avea efecte negative asupra argilei. În ceea ce privește suprafața vaselor create experimental, se poate afirma că orice tratament al vaselor nu a avut nicio influență asupra decorului folosit sau asupra culorii vaselor, lustruirea intensă înainte de ardere, ceea ce sporește nuanțele de roșu și face impermeabile vasele. Așa cum era de așteptat, pentru o ardere oxidantă în jur de 1000˚C, chiar dacă materia primă provine din surse diferite, nu există diferențe vizibile de culoare de la un eșantion la altul. Diferitele nuanțe roșii au fost rezultatul materiilor prime utilizate, deoarece este cunoscut faptul că argila folosită în producția de ceramică are calități variate, în funcție de compoziția și caracteristicile mineralogice.[5] Trebuie menționat că suprafețele vaselor expuse la arderea oxidării nu au obținut o nuanță uniformă de cărămidă-roșie. Acest aspect a fost legat de poziționarea vaselor în camera de ardere și de contactul lor direct cu flacăra. Reprezentarea grafică atât a atmosferei de ardere, cât și a distribuției temperaturii în camera de ardere în timpul celor 15 ore și jumătate oferă o perspectivă asupra modului în care funcționarea a progresat în realitate.

Există dovezi că astfel de cuptoare sunt folosite în producția de ceramică pictată de la neoliticul timpuriu în zona locuită de comunitățile Starčevo-Criș în ceea ce este acum teritoriu maghiar și croat. De fapt, pe teritoriul României există dovezi de trei tipuri de cuptoare monocamerale fiind utilizate în perioadele neolitice și eneolitice, acolo unde au existat în paralel cu instalații mai simple și mai sofisticate. În Transilvania, utilizarea cuptoarelor monocamerice a fost documentată în Tărtăria

(județul Alba), din Neoliticul mijlociu în zona locuită de cultura Vinča și în Ariușd (județul Covasna) .

Astfel trage concluzia că acest cuptorul experimental s-a dovedit a fi un instrument excelent pentru înțelegerea condițiilor în timpul întregului proces de ardere și pentru identificarea unei instalații adecvate.

Spre final, ne mărturisește: "Concluziile mele vis-a vis de acest proiect sunt următoarele:

1. Producția de ceramică de culoarea cărămizii roșii este o operațiune cu o singură etapă și poate fi considerată o dovadă puternică a unui grad înalt de specializare în meseria de ceramică, bazată pe cantitatea mare de ceramică fină găsită în săpăturile arheologice.

2. Așa cum am intenționat, vasele experimentale produse în mai multe sesiuni pentru acest studio, seamănă cu vasele din perioada greacă, arătând că rezultatele acestei metode sunt complet controlabile și repetabile.

3. Datorită structurii bicamerale a cuptorului, în termenii experimentului prezentat în acest studiu, am avut control complet asupra temperaturii și a atmosferei oxidante; acești

5 Maniatis, Y., The Emergence of ceramic technology and its evolution as revealed with the use of scientific techniques. In: A.J. Shortland, I.C. Freestone, T. Rehren (eds.), From Mine to Microscope: Advances in the Study of Ancient Technology, 1–18. Oxford, 2009.

factori principali au stat la baza reușitei acestui experiment.

4. Pe baza acestui experiment, este posibil să se tragă alte concluzii posibile despre tehnica de ardere și să se identifice principalele proceduri implicate în practicile antice.

Dimensiunile cuptorului, în special diametrul acestuia, pot fi stabilite numai în funcție de numărul de vase care urmează a fi arse și de cantitatea de combustibil necesară. O instalație de ardere cu o singură cameră nu știu daca ar îndeplini toate funcțiile și condițiile de ardere controlate exact de olar. Intenționez să verific această ipoteză de lucru în ceea ce privește un nou experiment în cercetare ulterioară. Intenția mea ulterioară este de a stabili un atelier educațional pentru studenți și, într-o bună zi, să dezvolt un parc tematic pentru experimentarea olăritului.

Florentin Sîrbu este un profesor foarte apreciat de cursanți pentru prestația sa profesională și susține cu tărie că dintotdeauna a fost atras de profesia de dascăl. De altfel, și-a dorit dintotdeauna să deschidă gustul pentru artă în oameni, de a-i încuraja să-și urmeze visul, de a-i ajuta să-și fructifice talentul și totodată de a se exprima liber. Ambițios și perfecționist, la momentul actual, Florentin Sîrbu depune o muncă de cercetare în cadrul doctoratului pe care îl urmează la Universitatea Națională de Arte din București, lucrarea sa „Continuarea tradiției și tehnologiei antice. Transformarea materialului prin ardere.”, înmănunchind preocupările constante în ceea ce privește pictura, grafica și mai ales ceramica. Nu își poate imagina viața fără artă și nu se vede făcând altceva, domeniul artelor vizuale (în special) aducându-i împlinire atât pe plan profesional cât și spiritual. Se consideră un spirit liber, nu are idei preconcepute și nu-i place să fie constrâns, iar lucrările sale exprimă de fiecare dată starea în care se află în momentul creării.

Info

Tabăra de pictură Kreator Art

Ana-Maria Ștefan

Tabăra de pictură face parte din categoria proiectelor cultural artistice și este inițiată de Centrul Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada”, prin secția de Arte Vizuale, clasa de Pictură coordonată de profesor Florentin Sîrbu. Conceptul în jurul căruia se intenționează dezvoltarea acestui proiect, este dorința de a crea oportunitatea deprinderii abilităților de a picta pentru cei care își doresc acest lucru într-un cadru relaxant de educație nonformală ținând cont de trei factori:

-Activități interesante adaptate nevoilor participanților;

-Peisaje pitorești;

-Atmosferă de lucru excepțională.

Reunind persoane cu profesii și vârste diferite, dar animate de aceeași pasiune pentru artele frumoase, tabăra „KREATOR ART” oferă posibilitatea continuării învățării și practicării picturii, dând posibilitatea cursanților participanți să se dezvolte.

Tabăra de pictură „KREATOR ART” vine după succesul taberei de pictură de anul trecut (2018), care inițial a avut un profil mai tradiționalist, adică abordarea picturii impresioniste cu accentul pus pe peisaje, natură, plener. Noutatea de anul acesta vine cu schimbarea tematicilor și a subiectelor, diversificându-le, în intenția de a depăși barierele clasice și convenționale, cu scopul de a ajunge la o pictură „figurativă” unde libertatea de exprimare este mai mare. Cum preocupările și scopurile personale sunt foarte diverse și diferite încercăm să găsim și să întocmim un program cât mai generalist și cât mai potrivit pentru gusturile și așteptările cursanților participanți, tabăra propunându-și încă de la început să țină cont de nivelul de experiență și cunoștințele participanților.

Cum tabăra nu este un sistem ce se dezvoltă în timp, precum într-un sistem educațional clasic, unde se poate elabora în timp printr-o programă un proces evolutiv și o abordare sistematică, metodică, sesiunile de lucru au un anumit grad de autonomie de particularizare și de nișă: natură statică, peisaj marin, abstract, desen, portret, etc.

Tabăra de creație se va dezvolta ca o comunitate pe baza interacțiunii sociale a participanților care vor locui, vor crea și își vor împărtăși experiențele culturale împreună. Aceasta va avea loc în perioada 23-30 august 2019 și se va desfășura la Balcik -Bulgaria. Pe parcursul zilelor petrecute împreună cursanții vor schimba opinii, păreri, sfaturi, idei, vor oferi unii altora răspunsuri la întrebări și se vor ajuta reciproc. De asemenea, pe parcursul sesiunilor de lucru participanții au ocazia să experimenteze tehnici ale desenului și picturii.

In memoriam Diana Cheregi

Ana-Maria ȘTEFAN

Concursul Național de Arta Actorului este un proiect ce face parte din categoria proiectelor cultural-artistice, inițiat de Consiliul Județean Constanța prin Centrul Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada” și are ca scop principal revitalizarea vieții culturale studențești în Constanța prin promovarea și valorificarea artei actorului dar mai ales a tinerilor studenți din instituțiile de învățământ superior de profil. Pentru anul 2019 evenimentul se va realiza **In memoriam Diana Cheregi**, unul dintre cele mai cunoscute nume ale teatrului constănțean, lector universitar al Facultății de Arte a Universității „Ovidius” din Constanța, sau dascălul, de fier cu suflet sensibil cum o mai numeau studenții – mama Dia.

Concursul care se adresează studenților de la facultățile de profil din țară va omagia totodată memoria celei care a fost Diana Cheregi. Vor fi apreciate - talentul, naturalețea, autenticitatea, originalitatea, sinceritatea, puterea de a transmite dincolo de rampă stări, senzații, sentimente, dicția, impostația, glasul, frazarea, expresivitatea. În fiecare zi vor avea loc workshop-uri cu tematicile zilei respective (mișcare scenică, vorbire, canto, actorie, teatrologie), cu câte un specialist în domeniu. Se va oferi astfel candidaților un mijloc de dezvoltare personală ajutându-i să pășească într-un univers nou, unic, creat cu scopul de a fi un mediu propice dezvoltării lor. Se va permite conectarea cu sine și cu ceilalți, într-o competiție nouă sub această formă de workshop-concurs desfășurat în perioada 27 iulie -1 august și va avea loc la Centrul Multifuncțional Educativ pentru Tineret „Jean Constantin” Juriul va fi format din personalități artistice în domeniu, iar concurenții vor avea de trecut prin cele cinci secțiuni propuse în concurs: arta actorului, mișcare, teatrologie, canto și vorbire.

„Ne propunem prin valorificarea cunoștințelor, dar și a pregătirii studenților înzestrați cu potențial și talentul necesar pentru a deveni actori să ajungem un punct de reper pentru întâlnirile studenților din toată țara. Prin teatru, orice persoană talentată și cu dorință de lucru are posibilitatea de a se descoperi pe sine, de a găsi în ea însăși calități și defecte comune cu cele ale personajelor dramaturgiei române și universale, dezvoltându-le, pentru a reuși să dea viață celor mai puternice trăiri. De la un cuvânt până la un gest, până la o faptă, o scenă... Toate se îmbină treptat până când devin un întreg spectacol, ”a declarat directorul general al

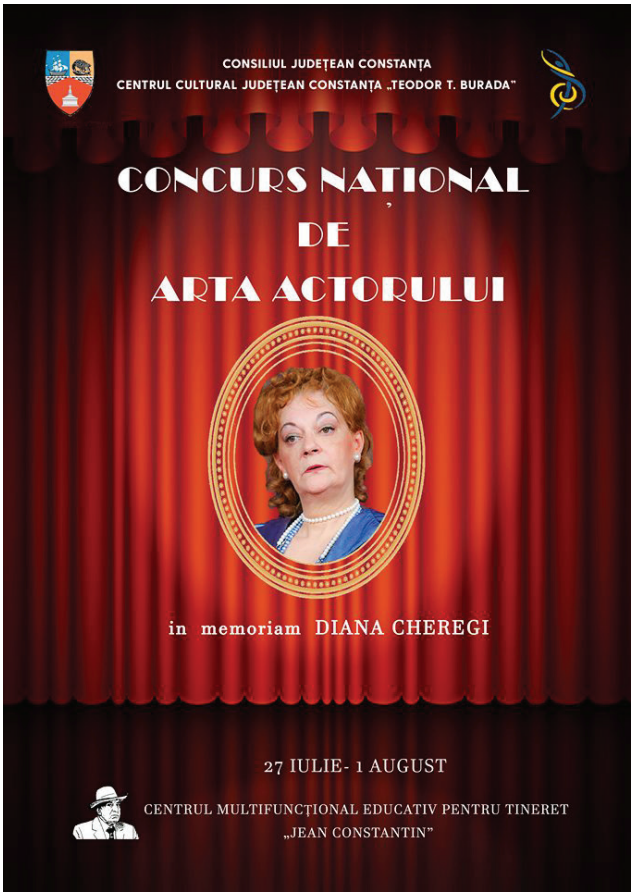

Centrului Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada”, prof. Doina Voivozeanu

„Talent robust, actrița Diana Cheregi a aparținut acelei nobile familii de actori care și-au iubit profesia până la ardere. Actriță complexă, cu har, stil și eleganță, și-a construit rolurile mereu atentă la nuanțe și cu rigoare dramatică. A jucat în comedii, drame, comedii muzicale, roluri de compoziție, travesti, stilul său de interpretare fiind sigur, plin de forță și dramatism sau de umor și vivacitate, după cum o cerea rolul”, astfel o descria conducerea Teatrului de Stat din Constanța într-un ultim comunicat transmis pe 2 martie 2013, când se despărțea de talentata actriță.

Personal cred cu tărie că anumitor oameni ar trebui să le fie interzis să moară! Destinul... marele tâlhar, mi-a furat atâția oameni dragi... Mama Dia, cum îi spuneam noi, studenții, face parte din categoria aceea de actori autentici care au ars pentru această meserie. Pe lângă faptul că a fost un pedagog extraordinar, a fost, mai presus de toate, un om minunat. Un om despre care nu poți vorbi decât la superlativ, oricât de clișeistic ar suna. Era o bucurie orice minut petrecut lângă ea,

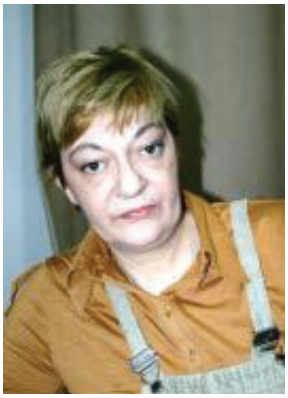

tremurai de emoție doar când te privea… nu știu cum să explic, te copleșea cu atâta har și bunătate. Să te mustre Diana Cheregi era o plăcere! Era o plăcere pentru că… îți contura totodată subtil existența lăuntrică astfel. Știa să te disciplineze într-o manieră când dură, când blândă. N-aveai cum să nu o iubești. Avea atâta forță, era atât de vie, iar vocea aceea puternică și hotărâtă parcă o aud și acum, aș recunoaște-o dintr-o mie! Era copleșitor să o asculți cântând, știa să stârnească în tine stări, senzații, sentimente greu de descris în cuvinte fără să depună mare efort. Când apărea pe scenă, rămâneai de-a dreptul fără grai. Îți impunea respect și disciplină prin simpla prezență. Avea încă multe de dăruit. Când venea vorba de teatru, nu mai era loc de glumă (ba mai era uneori, dar disciplina întâi de toate, arta fiind în primul rând ordine și disciplină, dar și armonie).

Cu *Mama Dia* traversai mental și alte destine în afară de al tău, te făcea să valorifici la intensitate maximă toate nuanțele tale sufletești și psihice, ajungând astfel în felul acesta mult mai departe în procesul de autocunoaștere, și o făcea în așa fel încât te determina să crezi că e meritul tău! Îți insufla încredere în tine cu blândețe și iubire, îți «îndesa» curaj cu forța, iar dacă aveai o supărare pe suflet, simțea imediat, întocmai ca o mamă, și apoi te lua deoparte, te asculta, te sfătuia, îți oferea soluții (ea oricum avea o soluție pentru orice), apoi te îmbrățișa cu o căldură pe care nu mi-a mai fost dat să o întâlnesc până la ea! Te făcea să te simți în siguranță. Îți dădea o forță de te făcea să te simți în stare să muți și munții din loc. Parc-o aud: «O să fie biiiiiine!!!! Hai!!! Curaj!!!» O spunea într-un fel încât... credeai că o să fie bine…

Serile de Crăciun erau momente cu totul și cu totul aparte. Erau nopți neprețuite petrecute la mama Dia acasă, pe care mi le amintesc cu lacrimi și zâmbet de dor. Ne aștepta acasă cu mesele încărcate de bunătăți făcute chiar de ea… Ne adunam și cântam împreună colinde, împodobeam bradul… Excela în toate și era de o modestie rar întâlnită… De la ea am învățat foarte multe.

Dan Cojocaru își amintește cu duioșie: „Diana Cheregi mi-a fost profesoară de vorbire la facultate, a făcut parte din echipa care a înființat în cadrul Universității «Hyperion» Facultatea de Teatru și Film la Constanța, în 1995. Nu am să evoc aici nimic din calitățile de profesor ale Dianei Cheregi, am să spun doar că a fost cea care ne-a transmis cele mai puternice emoții de Crăciun când alcătuiam un grup de colindători care cântau pe mai multe voci, adunând de la bogați și dând la săraci. După ce umblam prin oraș cu colindul, ne adunam acasă, la Mama Dia, și așteptam împreună Crăciunul. Înainte de a fi profesoara noastră, a fost și va rămâne mereu Mama Dia."

Ziarista și teatrologul Aurelia Lăpușan a scris deseori despre artiștii noștri. "Diana Gheregi aparținea spiritului Constanței. O aplaudai minute în șir la scenă, o întâlneai pe stradă și-ți povestea despre peripețiile ei de mamă, gospodină, o ascultai vorbind cu studenții într-un limbaj colorat, dar convingător. Era adevărată, neprefăcută, tranșantă, fără ascunzișuri și ocolișuri.

Se spune că teatrul a fost menirea ei prezisă de ursitoare și poate de aceea prima piesă în care a jucat a fost „Hänsel și Gretel" la vârsta de numai cinci ani. A absolvit, în 1972, Institutul de Artă Teatrală si Cinematografică "I.L. Caragiale" București și a adunat în mai bine de 40 de ani de teatru un palmares extrem de bogat.

A venit la dramaticul constănțean în anul

1973 de la Teatrul din Botoșani, odată cu colegul ei, Eugen Mazilu. Actriță complexă, stilul său de joc fiind sigur, plin de forță și dramatism, sau de umor și vivacitate, după cum o cerea rolul. Criticii teatrali au scris despre perfecțiunea jocului ei, despre dezinvoltura în care intra în orice rol, mare și mic, schimbând registre, tonalități, era posesoarea unor resurse actoricești multiple pe care știa cu multă inteligență să și le folosească. Iar în ultimii ani de viață și-a dedicat timpul liber învățând studenții din tainele actoriei fiind unul din membrii fondatori ai Facultății de Arte, specializarea Arta Actorului din cadrul Universității Ovidius Constanța".

Din rolurile interpretate cu mare succes: Camerista Ninei din "Mascarada" de Lermontov, Luky din "Misterioasa convorbire telefonică", Ann Page din "Nevestele vesele" de Shakespeare, Doamna Tana din"Viforul" de Delavrancea, Cristina din "Lupii de mare", de Gh. Vlad, Sânziana din "Sânziana si Pepelea" de Alecsandri, Irma din "Nebuna din Chaillot" de Giraudoux, Cleona din "Andromaca" de Racine, Corifeul din "Hecuba" de Euripide, Histodora din "Beția sfântă" de Everac, Hecate din "Macbeth" de Shakespeare, Arina din "Io Mircea Voievod" de Dan Tarchilă, Preoteasa din "Penthesileea" de H. von Kleist, Doamna Boeuf din "Rinocerii" de Eugen Ionesco, Domnișoara Cucu din "Steaua fără nume" de Mihail Seabastian și multe altele.

A regizat:"Căsătorie cu bucluc" și "Încurcături cu cântec" de Alecsandri, "Inșir'te mărgărite" de V. Eftimiu, "O soacră" de I.L. Caragiale, "Viața și pătimirile lui Publius Ovidiu Nasso" de Paul Miron.

Caii soarelui

Ovidiu DUNĂREANU

Creșterea cailor pe pământul Dobrogei a fost dintotdeauna o îndeletnicire de renume. Cronicile vechimii ne relevă, nu de puține ori, faptul că oamenii de la marginile de nord-est ale regiunilor balcanice, din apropierea legendarelor guri ale Istrului – „fluviul ce curge domol” –, erau mari iubitori de cai. Hergheliile înfocaților lor bidivii stârneau uimirea și plăcerea, deopotrivă invidia și patima. În goana năvalnică pe plajele mării sau prin nețărmurirea stepei, ele păreau, mai degrabă, a aparține nu unor muritori de rând ci unor zei.

În cântul al X-lea din „Iliada”, marele poet al antichității, Homer, prezentând, între aliații troienilor, pe tracii veniți de prin părțile noastre, nu-și poate stăvili admirația pentru regele acestora, Rhessos, cel care strălucea înveșmântat în aur și care avea caii „mai albi ca zăpada, mai iuți ca vântul”. Ulise îi fură și-i duce în tabăra grecilor, unde bătrânul Nestor se minunează, fermecat, de frumusețea lor nepământeană, exclamând: „n-am văzut și n-am întâlnit niciodată cai ca aceștia!”

Izvoarele arheologice, de o bogăție impresionantă la sud de Dunăre, mărturisesc, la rândul lor, că băștinașii ținuturilor euxine își aveau zei reprezentativi, venerați mai des și cu mai multă ardoare decât cei aduși de civilizația greco-romană. La loc de mare cinste se aflau „călăreții danubieni” și „Cavalerul Trac” (Manimazos). Întrupare a unor eroi solari, ostași ai binelui, vindecători de boli, ei erau patronii vegetației și fertilității solului, ai vieții și ai morții și exprimau credința în victoria adevărului și dreptății asupra răului, asupra dușmanului.

Mai târziu, venind din tradiția „călăreților danubieni” și a „Cavalerului Trac”, înțeleptul „însoțitor al sufletelor”, calul, va pătrunde în fabuloasa mitologie a creștinismului răsăritean.

Mitologia românească ni-l înfățișează ca pe o făptură năzdrăvană care se hrănește cu jăratic și se adapă cu apă vie adusă de acolo de unde se ciocnesc munții în capete. Are puterea de a se preface dintr-o răpciugă costelivă și buboasă într-un sireap cu șapte inimi, mai scânteietor decât soarele. Are darul miraculos al vorbirii și o inteligență ieșită din comun. Își slujește cu credință stăpânul, îl povățuiește în momentele de cumpănă și îl apără în luptă cu încrâncenare, până la sacrificiu. Zboară ca vântul și ca gândul pentru a-l ajuta să scape din cele mai grozave încercări și capcane. Înzestrat cu darul clarviziunii, îl inițiază pe voinic în tainele vieții și ale morții, purtându-l de pe un tărâm pe celălalt. Omul și calul sunt frați de cruce.

Ei se sfătuiesc și hotărăsc împreună ce au de făcut în împrejurări dificile; nu se înșeală, nu se trădează; luptă pentru adevăr, dreptate și bine; suferă și unul și altul la fel de intens în fața răului și a injustiției, a înfrângerilor. Dar de fiecare dată găsesc forța fizică și morală să-și revină și să iasă triumfători. În mit, pragul biologic se șterge, iar cele două ființe fac un singur trup și un singur suflet. Atunci, cu greu se mai poate măsura

cineva cu ele...

În satele de pe malul Dunării și în cele de mijloc ale Dobrogei, cu trei-patru decenii în urmă, până a nu fi luați la „colectiv” și omorâți în masă, caii cei mai arătoși și mai aprigi participau, după cum era obiceiul, de Bobotează și pe 17 februarie, de ziua Sfântului Mare Mucenic Teodor Tiron – protectorul lor în ținuturile creștine –, la faimoase întreceri.

Cai mulți și buni: Carabageac – picioare negre, Cudalbul, Tărcatul, Aluniul, Arapul – negrul, Bălanul, Breazul, Murgul, Șargul – galbenul, Roibul, Surul.

Marile târguri anuale, cunoscute aici sub numele de zboruri sau panairuri – clipe de neuitat ale bucuriei, jocului, cântecului și distracțiilor de tot felul –, se spărgeau în mod obișnuit cu mult așteptata alergare de cai. La aceste coșii, cum li se mai ziceau, se puneau în joc: un batal, câțiva coți de stambă, un ștergar mare. Așa se întâmpla, la începutul fiecărei veri și în depărtatul colț de sud-vest al podișului, în marginea Dunării, la Ostrov...

...De la cișmeaua lui Rașet și până în partea cealaltă a satului, până pe malul fluviului, în dreptul abatorului, sta adunată, prin fierbințeala amiezii, buluc, toată lumea venită în acel an. Ghiceai că urma să se petreacă ceva nemaipomenit, de îndată, din gesturile și vorbele pripite ale fiecăruia.

Grupuri-grupuri, de-a lungul trotuarelor, bărbații discutau când cu glasuri tari, când grave și uluite. Muierile, frumoase și gătite cu batice noi, și rudele țăranilor veniți de dincolo de Balta Țării, de pe Ialomița, din câmpie, spărgând sămânță de lubeniță, urzeau, cu minți dibace, rămășaguri care de care mai încurcate, dar toate scoțându-i câștigători pe ai lor.

Ostrovenii așteptau cumpătați și cu încredere în cei câțiva dintre ei care participau la întrecere. Nu erau mulți, îi puteai număra pe degete: Vasile Banu, Urechetăiată, Costică Poștaru, Marin Câinoiu, unul de-al lui Topuzu, altul de-al lui Cai de Foc, Bubămustață, Gogu Stanciu și Lazăr Arapu.

Dinadins, bătrânii cu țigarete de chihlimbar între buze și bastoane din lemn de corn în mâini, stând pe prispa lui Vanghele, în fața poștei, ștergându-și cu sfințenie capetele asudate cu batiste albe și descumpăniți de atâta ședere, învrăjbeau trecătorii, susținând totdeauna inversul despre cutare cal sau călăreț.

Rumoarea creștea pe nesimțite. Se zvoni că începe alergarea. Numaidecât se topi o liniște copleșitoare în bărbați și femei și o spaimă nestăvilită în piepturile crude ale copiilor. Oricât s-ar fi înverșunat firoscoșii, cu greu s-ar mai fi încumetat vreunul să mai treacă strada în clipele acelea. Cei mai mulți se retraseră pe după gardurile și colțurile străzilor laterale, abia ținându-și firea.

Încetă orice semn, urechile se încordară, chipurile păliră cu ochii țintă înspre partea din care trebuiau să-și facă apariția călăreții. De atâta liniște, amuțiră din rumegat și bivolii și animalele celelalte, toropite pe sub sandâcurile căruțelor, de-a valma prin curți.

La cișmeaua lui Rașet, călăreții încălecară. Călăreau cu toții în haine ușoare și negre, de sărbătoare. Mai întâi făcură câteva rondouri în galop, să-și încerce caii. Bidivii fornăiau nărăvași, jucau în loc, tot într-un abur, de-abia mai puteau fi struniți. Asemenea călăreților, erau gătiți și ei, la capețele cu panglici roșii de lână și cu ciucuri și mărgele albastre de sticlă, pe spinări cu bucăți de preș ori cuverturi galbene. Aveau cozile împletite, părul pe sub burți și pe picioare bine frecat cu paie de ovăz, de lucea ape-ape în bătaia aspră a luminii. Unii mai aveau petrecute pe după greabăn șiruri de clopoței mărunți cât nucile. Mânjii se opreau, râcâiau pământul cu copitele și se ridicau pe picioarele dinapoi, nechezând subțire, de li se cutremurau, ca mătasea, coamele lungi, prin aerul încins.

Înaintară pe urmă laolaltă, la pas, așa încât toți caii fură puși ureche la ureche. Nerăbdători, concurenții din câmpie schimbară cuvinte mânioase, să-și stârnească ambiția. Ajutoarele celor din sat, unii zdraveni, goliră ploștile cu rachiu de piersică, descleștând cu mâini vânjoase boturile aburite ale armăsarilor.

După cum se înțeleseseră, ai lor se așezară în margini. Când aveau să treacă de jumătatea drumului, trebuiau să țâșnească și dintr-o parte și din cealaltă, unul lângă altul, ca un zid, și să-i țină pe cei din mijloc cât mai mult cu putință. Astfel n-ar fi câștigat vreunul venit de aiurea, ci sigur, unul dintre ei. Acesta trebuia să fie Lazăr Arapu. El călărea o sălbăticiune de roib înfocat, anume adus tocmai de la hergheliile din Păcuiul lui Soare.

Plecarea fu dată. Înfierbântați de băutură și de călcâiele care îi înghionteau în burți, caii se năpustiră cu furie înainte, stârnind brusc zgomotul și prăfăria...

Ostrovenii îi răzbiră încă de la început pe toți și se rânduiră în frunte, întocmai cum le fusese înțelegerea. Pe delături, strigătele mulțimii ațâțate nu mai conteneau: „Hai Cutare! Așa măăă! Ține-te bine! Vezi să nu-l cauți pe Cotea prin praf, măăă!”

„Acum, Lazăreee!” – răcni Costică Poștaru din tot sufletul la jumătatea drumului spre al lui Arapu, cu un obraz pământiu. Glasul său tunător acoperi pentru o clipă zarva lumii. „Uite, a scăpat ăla de tine! Arată ce poți acuma, măăă!” continuă el deznădăjduit.

Lipit cu pieptul de grumazul calului, Lazăr Arapu abia atunci băgă de seamă că la o azvârlitură de ciomag mai încolo gonea un

armăsar negru, fără frâu și alte podoabe, gonea cu o agerime uimitoare, încălecat de unul căruia nu-i putea distinge bine chipul, fiindcă-l avea boit cu tăciune. De altfel, nimeni nu putea să știe în acel moment, cine era, de unde și cum apăruse necunoscutul acolo și care, după cum se distanțase de toți ceilalți, părea că avea toate șansele să câștige întrecerea.

Până la malul Dunării, în dreptul locului de sosire, mai rămăseseră câteva sute de metri. Lazăr Arapu scoase țesala de la brâu și își lovi necruțător roibul peste crupă. Animalul, cutremurat de usturimea durerii, necheză crunt și iuți năprasnic goana. Ajuns în spatele călărețului străin, pe Lazăr Arapu îl străfulgeră un gând. La un semn al său, calul i se înălță, zvâcni în aer și în chiotele și hărmălaia mulțimii, zbură peste armăsarul necunoscutului, trecând în față, iar până la capătul satului, în marginea apei, nu mai putu fi ajuns.

Info

Film european la Centrul Multifunctional Educativ pentru Tineret „Jean Constantin“

Lungmetraje realizate de cineaști precum Pedro Almodóvar, frații Dardenne, Ken Loach și Elia Suleiman, selectate în competiția oficială a celei de-a 72-a ediții a Festivalului de Film de la Cannes, sunt aduse în România de Independența Film.

Independența Film, casa de distribuție care promovează filme independente de referință, de nișă sau câștigătoare ale unor premii internaționale prestigioase, a adus pe marile ecrane din România în iulie, unele dintre cele mai așteptate titluri din competiția oficială de la Cannes 2019: “Pain and Glory” / “Dolor y gloria”, în regia lui Pedro Almodóvar, “Young Ahmed” / “Le jeune Ahmed” al fraților Jean-Pierre și Luc Dardenne, “Sorry We Missed You” (Ken Loach), “It Must Be Heaven” (Elia Suleiman) și “The Beanpole” al regizorului rus Kantemir Balagov, selectat în secțiunea Un Certain Regard. Lista va fi completată cu „Nopți magice”, un film de Paolo Virzi.

Paolo Virzí este scenarist, regizor și producător, considerat principalul moștenitor și inovator al comediei italiene. Printre cele mai cunoscute filme ale sale se numără „Il capitale umano” (2013) „La Pazza Gioia” (2016) și „The Leisure Seeker” (2017).

Intitulat după imnul oficial al Campionatului Mondial de Fotbal din 1990, interpretat de Gianna Nannini și Edoardo Bennato, „Nopți magice / Notti Magiche”, noul film al lui Paolo Virzí, este o comedie spumoasă ce ne poartă prin epoca de glorie a cinemaului italian.

„Ani la rând am umplut agende cu notițe, amintiri, invenții, portrete, imaginând o mulțime de personaje pentru un film ipotetic despre mitul cinematografului așa cum am l-am trăit când am ajuns în Roma, în copilărie. Nu știam încă ce ar putea deveni tot acest material strâns, dar, de la un punct încolo, mi s-a părut firesc să-l construiesc prin ochii a trei scenariști aspiranți, finaliști ai unui premiu, diferiți unul de celălalt și provenind din lumi fără nicio legătură una cu alta, dar frați și rivali în numele pasiunii comune pentru cinematografie, văzută de fiecare în felul său.”, spune autorul filmului, Paolo Virzì.

„Nopți magice / Notti Magiche” este un omagiu adus de Paolo Virzí epocii cinemaului sub care s-a format și, totodată, o satiră a showbiz-ului italian de la începutul anilor ‘90, care abundă în umor deplasat și personalități excentrice, văzute prin ochii a trei tineri scenariști naivi. În rolurile principale Mauro Lamantia, Giovanni Toscano și Irene Vetere. Din distribuție fac parte și nume legendare ca Ornella Muti, Paolo Bonacelli și Roberto Herlitzka, sau actori consacrați, precum Giancarlo Giannini.

„Nopți magice / Notti Magiche” va rula in săptămâna 12 – 18 iulie, distribuit de Independența Film, in rolurile principale Mauro Lamantia, Giovanni Toscano și Irene Vetere.

Din distribuție fac parte și nume legendare ca Ornella Muti, Paolo Bonacelli și Roberto Herlitzka, sau actori consacrați, precum Giancarlo Giannini. Paolo Virzí este scenarist, regizor și producător, considerat principalul moștenitor și inovator al comediei italiene. Printre cele mai cunoscute filme ale sale se numără „Il capitale umano” (2013) „La Pazza Gioia” (2016) și „The Leisure Seeker” (2017).

Cei de aproape

Adrian NICOLA

Bun găsit dumneavoastră, cinstiți gospodari!

Pe cei de aproape oamenii satului i-au numit din vremurile vechi vecin sau megieș, adică acela cu care se mărginea curtea, bătătura, staulul, țarina, aria sau tarlaua în care își semănau grânele, livada și via, pădurea moștenită de la strămoși. Adică acela după care strigi mai întâi atunci când nevoia ori necazul te încolțește. Au fost vremuri când satele erau răsfirate pe dealuri ori întinse pe câmpie, o casă ici și alta taman dincolo, încât adesea vedeai chip de om doar la sărbători, la târg sau la slujba de duminică de la biserică. Atunci când se așternea omătul peste lume sătenii rămâneau țintuiți în propria ogradă din toamnă până-n primăvară. Primul chip pe care îl întâlneau atunci când credeau că au uitat să cuvânte și îi ardea sufletul să întâlnească și alți oameni decât pe cei din propriile odăi, primul care ți se ivea, chiar și mai departe, era vecinul.

Pentru că vecinul nu doar de vorbă și văzut la chip era bun, dar și de ajutor la nevoie, se spunea că „înainte de a-ți alege casa, trebuie să-ți alegi vecinul”, pentru că „vecinul apropiat este mai bun și de nădejde decât prietenul îndepărtat”, adesea mai apropiat decât al tău, frate sau părinte, care nu-ți este mereu dincolo de gard și că „dacă ai vecini liniștiți, ai viață liniștită”. Și chiar așa era, pentru că atunci când ți se rupea hârlețul nu dădeai fuga după vreun fierar ca să ți-l repare, strigai peste gard ori peste hotar, înglodat de treabă cum erai, la un vecin, sau trimiteai un copil la acesta să împrumute, iar hârlețul acestuia ți se așeza în palmă.

Pentru femei, mai cu seamă pentru cele tinere, ce să spun, unele vecine erau mai ceva decât mama și sora lor la un loc, mai ales când pe acestea din urmă nu le aveai la îndemână să te sfătuiască ce și cum în gospodărie. Nu ți se prindea săpunul când îl plămădeai, nu-ți ieșea rostul ițelor când năpădeai să pui vreun covor mai pentru obrazuri subțiri, sau nu știai rostul vreunei fierturi, pe cine strigai să te ajute? Pe vreo vecină mai bătrână sau mai știutoare. Ți se întâmpla de nu mai pridideai la vreo muncă a casei, cu cine făceai clacă de îi dădeai de cap zorului? Cu vecinele.

Dar calul nu trage doar de la capătul acesta al uliței, la celălalt, trage și de-a îndoaselea, de la celălalt capăt încoace, așa că și vecinul avea nevoie de ajutorul tău. Gurile rele și cărpănoase spun că dacă „îți bate vecinul la ușă, ori n-are sare, ori ciur n-are”. Este adevărat că omului pizmaș mai mereu „găina vecinului i se pare gâscă”, iar omul cârcotaș crede că „găina aceasta mănâncă aici și se ouă la vecin”, dar, știți cum e, „fiecare pune bucuros șaua pe calul vecinului” și cel mai adesea „bârfește despre grajdul vecinului, dar nu simte mirosul grajdului său”. Căci dacă despre vecin, pe care ți se deschide geana în fiece dimineață, nu ai a spune că a făcut cutare lucru mai bine decât tine, atunci de cine? Și cu toate astea, vine timpul ca și domnia ta să faci pentru aproape, pentru vecin, măcar cu aceeași măsură cu care a făcut dânsul pentru tine și ai tăi. Și, cum „făina de împrumut se înapoiază cu vârf”, este de datoria ta să-i întorci bunătatea cu bunătate și dărnicia cu supra-măsură.

Eu, ca unul căruia tălpile de copil i s-au amestecat de primăvara devreme până toamna târziu cu țărâna ulițelor arse de soare, care a crezut până la 15 ani că dudele din dudul vecinului sunt mai bune decât merele din grădina părintească, iar vârfurile șipcilor de la gardurile vecinilor mi-au rupt turul la multe perechi de nădragi, vă spun că pe vecinii de pe uliță, cei de la locurile noastre de muncă a câmpului și de la vie, îi am în minte ca pe proprii părinți și îi țin acolo ca pe niște zugrăveli curate și frumoase ale

copilăriei mele.

Pentru mine și vecinii mei cred că s-a izvodit numele de „pârleaz” și cel de „spărtură în gard”, care făceau să mă simt ca la mine acasă și dincolo de împrejmuirea curții noastre. Nu de puține ori nici nu mai știam care este masa lor, care sunt pomii lor și via lor, căci nu le deosebeam prea tare de masa noastră, de pomii noștri sau de via noastră. Împreună cu fiii și fiicele lor ne bucuram de tot ce ne dădea pământul, soarele și apa, fiindcă totul era al locurilor strămoșești care ne țineau pe toți, iar cei mari ne priveau cu îngăduință și rar se isca pricină de sfadă între cei pe care soarta îi așezase să viețuiască unul alăturea de celălalt.

Primele basme și cântece de la o vecină mai vârstnică le-am auzit, prima oară pe șalele unui cal un vecin m-a urcat, primele rugăciuni de la un vecin preot le-am învățat, cei dintâi pomișori și primele corzi de viță de vie tot un om din vecini mi le-a pus în mână, în fața unei gropițe, arătându-mi cum pot lămuri pământul să le dea viață din viața lui.

Buza șanțului din uliță, locul cel mai de seamă în care înțelepciunea românului de la țară s-a coborât vreodată către cei de jos, de la talpa țării, trecând ca un fior de la unul la altul, ne primea destul de des și pe noi, copiii, obosiți de truda sau de joaca zilnică, pentru a poposi între vecinii adunați pentru a se sfătui. Adesea, mai ales la sărbătorile însemnate cu cruce roșie în calendare, sfatul se ridica deasupra șanțului, ridicându-ne și pe noi cu bucurie, la o măsuță cu o ulcea de vin și o tavă de gogoși ori o strachină de semințe din cele rotate de tulpina plantei după soare, pentru că nicio altă mâncare nu are un gust mai bun decât aceea care își este dăruită și pe care ești în stare să o împarți cu alții.

Trecerea anilor a ridicat pe unii dintre noi mult deasupra pământului, poate prea mult, iar seva ce am primit-o de la el și de la talpa țării a fost tot mai puțină și mai leșioasă, ca o apă care te udă, dar nu te satură. Vremurile ne-au urcat pe înălțimi de pe care am crezut că vom vedea mai bine și mai mult. Beția asta de a crede că știm a pătrunde mai adânc sensurile înțelepciunii omenești ne-au făcut să uităm de cel de alături. Trecem pe lângă el în goana mașinii, în plutirea ascensoarelor sau pe aripile păsărilor de foc și nu mai știm că lângă noi, dincolo de un zid sau de un pâlc de verdeață, locuiește un suflet care suspină, ca și tine, după apropierea altui suflet. Chiar și pe suspine s-a pus bir de zeflemea, căci, nu-i așa, ce rost mai are să-ți fie dor, să ai nevoie de oameni, atâta timp când ei, furnicuțe mărunte, încearcă să ți se împleticească printre picioare. Mai bine îți iei un câine sau un crocodil căci îi socoți alături, chiar și ținut în chingi, atunci când ți se face dor de oamenii care ar putea să-ți fie aproape.

Cu smerenie, al dumneavoastră
Adrian.

foto:Iulia Pană

Că de n-ar fi, nu s-ar povesti...

Flori IUHAS

Împărăteasa - figura tipică a basmului românesc - a fost comparată cu Muma Cosmică sau cu Isis. Este imaginea fecundității universale, „forța motrice" a viului. Simbolizează puterile spirituale care rânduiesc lumea în care trăiește. După Jean Chevalier și Alain Gheerbrant (coord.), împărăteasa întruchipează „toate bogățiile feminității, ideal, blândețe, persuasiune dar și întreaga ei labilitate" (2009, p. 483) iar mijloacele ei de acțiune se adresează mai degrabă afectivității decât rațiunii.

În planul fantastic al basmului, purcede grea după ce mănâncă (sau doar visează că mănâncă) un măr miraculos (Petre Ispirescu, „Ciobănașul cel isteț sau țurloaiele blendei"), atinge cu buzele o lacrimă a Maicii Domnului, salvează o porumbiță vânată de un balaur (Petre Ispirescu, „George cel viteaz") etc. Rolul împărătesei este redus la ipostaza de zămislitoare, ipostaza în care apare în excelență în basm este cea de mamă, prin prisma căreia simbolizează armonia dragostei între cuplul împărat-împărătească. În jurul „doamnelor" voievodatelor și principatelor românești se coagulează principiile de înrudire cu alte popoare și de sporire a puterii și influenței domnilor autohtoni. De asemenea rolul acestora era de a „zămisli" urmași.

În limbajul popular, mătrăguna, (Atropa belladonna), plantă miraculoasă din familia Salonaceae, utilizată încă din antichitate până astăzi în medicina empirică și practicile magice, se numește „împărătească" sau „împărăteasa ierburilor".

Împăratul, termen generic specific basmelor populare și culte, simbolizează conducerea unui regat (a unei țări), puterea, dominația, „supremația inteligenței în cadrul ordinii temporale și materiale" (Jean Chevalier, Alain Gheerbrant (coord.), 2009, p. 482).

Basmele românești îl situează într-un illo tempore, caracteristic Vârstei de aur a omenirii printr-o formulă consacrată: „a fost odată un împărat". În plan spiritual îi este caracteristică inteligența, supușii i se adresează cu apelativul „luminate împărate" (Vasile Alecsandri, „Sânzâiana și Pepelea", Petre Ispirescu, „Ileana Simziana", Mihai Eminescu, „Făt Frumos din lacrimă" etc.), în ordine materială, bogăția: „a fost odată un împărat bogat și puternic", în planul autorității, acțiunea dezvoltată în multiple planuri și o suveranitate absolută. Poartă războaie de cucerire de lungă durată și stăpânește vaste teritorii: „Acel împărat mare și puternic bătuse pe toți împărații de prinpregiurul lui și-i supusese, încât își întinsese hotarele împărăției sale pe unde a înțărcat dracul copiii" (Petre Ispirescu, "Ileana Simziana"). În unele basme, puterii de care dispune i se atribuie simbolic un minus compensatoriu, neputința de a avea copii sau de a avea numai fete. În accepțiunea lui Vladimir Propp îi corespunde funcția de „trimițător" (cel care îl trimite pe erou în căutare) și poate fi situate sub o paletă cromatică diversă: Roșu împărat, Verde împărat, Galben împărat.

În Transilvania, conducătorul cetelor de feciori constituite înainte de Crăciun se mai numește și împărat. În colindele de factură religioasă, construite în jurul temei Nașterii, Iisus apare în chip de împărat, imagine care vizează dimensiunea spirituală a termenului.

Puterea împăratului este la origine adesea de natură divină. Binefăcător al poporului pe care îl conduce, suveranul care nu făcea dovada acestei trăsături își putea pierde calitatea de împărat. Theodor al II-lea Laskaris contura rolul împăraților pe pământ în următorii termeni: „Prin ei Dumnezeu împarte națiilor pace; prin ei țara se acoperă de glorie, datorită lor fiecare e stăpân pe avutul său și ferit de mâna neîndurătoare a dușmanului" pentru că „basileul întruchipează Binele și Frumosul" (Alain A. Ducellier, 1997, p. 79). La baza acestei concepții este ideea că, dacă basileul era înfrânt în războaie, dacă supușii săi sărăceau sau dacă alte nenorociri se abăteau asupra țării, acestea erau un semn al pierderii harului divin de către împărat, precum și a

încrederii pe care i-o acorda Dumnezeu.

Impusă în întreg spațiul creștin, figura lui Alexandru cel Mare este centrată pe trei idealuri: dreptatea, adevărul și îndurarea, atribute ale figurii tradiționale ale suveranului creștin. Cele trei trăsături ale imaginii împăratului-erou sunt redate de Neagoe Basarab în lucrarea *Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Theodosie* (cap. IX).

În spațiul românesc remarcăm trecerea de la „voievod" la „domn" prin documentul patriarhal de înființare a Mitropoliei Ungrovlahiei din mai 1359, sub influența termenului grecesc αυθεντης/authentes care îl traducea pe autohtonul „domn", ce se impusese deja.

Bibliografie:
Chevalier, Jean; Gheerbrant, Alain (coord.); Dicționar de simboluri, Mituri, vise, obiceiuri, gesturi, forme, figuri, culori, numere, Editura Polirom, Iași, 2009.
Chiciudean, Ion; Halic, Bogdan-Alexandru, Noțiuni de imagologie și comunicare interetnică, Facultatea de Comunicare și Relații Publice "David Ogilvy" – SNSPA, 2001.
Ghinoiu, Ion; Mică enciclopedie de tradiții românești, Editura Agora, București, 2008.
Herseni, Traian; Forme străvechi de cultură poporană românească. Studiu de paleoetnografie a cetelor de feciori din Țara Oltului, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1977.
Ispirescu, Petre; Legendele și basmele românilor, Editura Minerva, 1989.
Propp, Vladimir, Iakovlevici; Morfologia basmului, Editura Univers, București, 1970.

Spic de soare, gând albastru

Sportul românesc are o dOINĂ a lui, sâmbure de identitate națională

Laurențiu DESPINA

Creație lirică specifică poporului român, doina are în ADN-ul ei sentimente puternice care pot muta munții din loc și în același timp să-și strige dorul, suferința și dragostea. Lirismul doinei pare a fi ceva dat numai românilor și seva ei se pierde în cele mai vechi timpuri, când oamenii au îmbrăcat ceea ce simt în ia cuvintelor de dor. Și așa, totul a fost mai ușor. Din istorie, doina a parcurs timp de nelinițe și a dat glas fiecărei generații de a-și spune trăirile, emoția și gândurile curate. La rândul său, oina este o doină a sportului românesc, devenită tradiție dacă avem în vedere că istoricul ei se numără în sute de ani, fiind o joacă și un obicei al locului care a devenit sport și a animat cu spiritul său ludic comuniățile locale, în special cele sătești, fiind și din acest punct de vedere un autentic joc și sport popular.

Poate părea un pic laborios și surprinzător în același timp de a vorbi într-o revistă de tradiții populare despre un sport. Dar atunci când vine vorba despre oină, luând act de obiceiul și datina oinei ca formă de mișcare și întrecere statornicită istoric în viața unei nații, transmise natural din generație în generație și conturând astfel o trăsătură a ei specifică, demersul este mai lesnicios.

Născută în natură, pe verdele crud al pajiștilor, fără a avea nimic din prețiozitatea și regulile sporturilor "noi" care au lipici instantaneu la public și marketing copleșit de sume fabuloase, privită din tribuna dealurilor colinare mângâiate de soare și romanitate, oina a însuflețit viața locuitorilor de la nord de Dunăre și-n spatiul carpatic care i-au dat bineț și s-au prins în hora ei. Pentru că oina are în rărunchii săi ceva din jocul popular și atmosfera de sărbătoare, din emoția și tenacitatea oamenilor care au trăit și trăiesc pe aceste meleaguri, conferind trecerii lor prin lume un bulgăre de identitate, transmis dintr-o generație în alta. Pentru că dansurile și cântecul popular, jocurile și competițiile sportive sub forma întrecerilor fac parte dintr-o arhivă sentimentală a neamului românesc, depozitate cu grijă asemenea unor documente istorice de mare valoare.

Oina este un sport-tradiție care amintește de păstorit, vechea îndeletnicire a locuitorilor de pe aceste tărâmuri de vis care "oinau" cu turmele lor de la munte la ș și invers, iar faptul că baciul și bâta lui se regăsesc în jocul sportiv, că echipele sunt la păscare și în strungă este o trimitere clară la ocupația tradițională a românilor. "Oina este mai mult o stemă decât un sport", considera ziaristul sportiv Ioan Chirilă, care mai nota într-un ziar al vremurilor de dinainte de Revoluție că "ea s-a născut la sugestia unui baci care a făcut o minge din părul de vacă țesălată, a strâns-o cu apă, a izbit-o cu ciomagul, a speriat cucul din stejarul de lângă fântână și i-a pus pe cei mai tineri la întrecere – care vine primul cu mingea înapoi..."

Fotografii din arhivele Centrului de Fotografie Documentară, Monitorul de Neamț și DC News

În funcție de regiunile țării, oina este "lapta mică" sau "pila" în Transilvania, "de-a lunga" în zona Brașovului, "fuga și baciul" în cea a Sibiului, "hopâciu" în nordul Ardealului, "hoină" în Maramureș, "hulca" în mai multe județe din partea de est a țării. Principiul de joc este, în general, același presupunând bătaia mingiei cu un băț, alergarea în teren și ferirea de lovitura adversarului, prinderea și pasarea mingiei între coechipieri și lovirea adversarilor intrați în teren. În cartea "Fascinația Oinei, jocul românilor de pretutindeni", Nicolae Postolache, un fin exeget al sportului nostru național, consideră oina "un joc profund solidar cu peisajul interior al poporului român, cu ancestralul suflet românesc, un decupaj din fluxul existenței noastre". Tot din aceeași sursă aflăm că locuitorii de pe țărmul vestic al Mării Negre, fiind vorba de teritoriul Dobrogei, erau familiarizați cu rădăcina cuvântului "oină", dacă nu chiar cu oina în sine încă din cele mai vechi timpuri. Dealtfel, jocul trimite la o îndeletnicire arhaică a daco-romanilor, iar teritoriul pe care se dezvoltă oina se confundă cu vechile zone de oinare, de pășunare a oilor, care în Dacia erau foarte numeroase, astfel încât se poate spune că "jocul de oină, care vine din antichitatea daco-romană, constituie o cucerire a latinității și a unității noastre de evoluție istorică", cum se exprima profesorul Virgil Mocanu în cartea sa "În oglinda timpului".

Mențiuni despre oină ori suratele sale din familie datează, sub diferite forme, de sute de ani. Spre exemplu, celebrul medic Galenius, care a trăit în jurul anului 200, vorbea într-o lucrare intitulată "Despre exercițiul cu mingea cea mică", referindu-se la efectele benefice pe care le are asupra tuturor părților corpului, că „el este capabil să pună în mișcare deopotrivă toate părțile trupului și niciun altul nu mișcă așa de armonic toate părțile corpului. După cum ajută picioarelor, acest joc este priincios și mâinilor, pe care le deprinde să prindă mingea în orice poziție".

Fără a face un parcurs al datelor istoriografice despre acest sport – emblemă a românilor, comutând pe o derulare rapidă a evenimentelor și apropiindu-ne de secolul 18, merită a mai aminti de medicul mureșean Istvan Mathyas care recomanda practicarea oinei ca exercițiu fizic pentru o minte sănătoasă, de faptul că, în anul 1802, printre exercițiile fizice permise elevilor figura oina, și că în 1852, Ion Creangă și Vasile Conta practicau chiar ei înșiși acest sport, iar Mihail Sadoveanu considera că "orice om vrednic trebuie să învețe mai întâi și întâi să joace oină", el fiind de părere că este "un sport superior jocurilor străine". În 1894 România primește invitație din partea organizatorilor Jocurilor Olimpice de la Atena (1896) pentru a populariza oina, iar patru ani mai târziu putem marca data de naștere a oinei "moderne", odată cu Reforma Învățământului înfăptuită de Spiru Haret care a introdus învățarea obligatorie în școli a sportului național și astfel au început să apară primele concursuri locale, competiții școlare și, implicit, primele regulamente de desfășurare a jocului.

Dobrogea, ca parte a României mari, prin venele căreia curge sânge de roman, a fost un leagăn al oinei. Sportul a prins la sate, în competițiile școlare, dar și în rândurile armatei, dintre armele căreia de-a lungul timpului grănicerii s-au dovedit a fi cei mai dibaci. Chiar dacă s-a confruntat în ani cu asaltul sporturilor "noi", cum ar fi volei, handbal, baschet, tenis de câmp oina a pus la bătaie nu doar mingea mică, ci și mult entuziasm și dăruire din partea competitorilor, continuând să fie miezul întrecerilor populare.

Comisarul șef de poliție Nicu Dobre este președintele Federației Române de Oină din anul 2007, după ce în același an contribuise la înființarea primei Asociații județene de oină (Constanța) din România. De 12 ani în structurile de conducere ale acestui sport la nivel național, Nicu Dobre este cel care a scos din lada de zestre

a sportului românesc frumusețea și farmecul aparte al întrecerilor de oină, dându-i dincolo de spectaculozitatea competiției, apă și soare, inițiativă și cele mai bune gânduri pentru a crește frumos și a redeveni un sport de suflet al românilor, acolo unde îi este locul, în inima lor.

"Consider că oina este mai mult decât un sport. Este o exprimare din punct de vedere sportiv a unei părți importante a culturii noastre. Probabil, o prezență constantă și mai activă în viața comunităților noastre ar fi întărit și mai mult faptul că aceasta contribuie, alături de alte valori tradiționale, cum sunt cântecul și dansul popular, la realizarea identității noastre de români. În Dobrogea, oina a apărut ca o expresie a acestor manifestări de identitate națională, fiind prezentă în viața unor comunități importante, dar și a unor instituții de referință. vedere și faptul că nu se urmărește nivelul de performanță, ci continuitatea practicării acestui sport. Oina constituie pentru locuitorii din Horia un motiv de mândrie, fiind prezentă în toate activitățile de prezentare a comunei.

De asemenea, un caz aparte îl reprezintă și orașul Hârșova unde, cu ajutorul federației, se derulează un proiect european pentru practicarea și promovarea jocului de oină, având ca finalitate și reabilitarea infrastructurii necesare acestui sport. Este de așteptat cu interes și apariția echipelor de oină la nivelul comunității, echipe care să profite de aceste condiții realizate. Situația actuală de la nivelul județului este într-o radicală acțiune de îmbunătățire a condițiilor de practicare și prin implicarea autorităților județene într-un amplu proiect de promovare a oinei".

Foto (din arhivele Centrului de Fotografie Documentară, Monitorul de Neamț și DC News)

Admirabil este traseul avut de acest sport în cadrul unităților de grăniceri dobrogene (actuala Poliție de frontieră), structuri în care oina există de peste 100 de ani, făcând parte din viața acestor unități, susținerea financiară a acestora de către personalul propriu fiind cheia succesului, dublată de ambiția comandanților de a duce mai departe această frumoasă tradiție.

...Un exemplu, de dată mai recentă, de existență a oinei în cadrul unei comunități locale, îl constituie comuna Horia. Deși reluarea practicării oinei în comună a avut loc în urmă cu 10-12 ani, oina este omniprezentă la toate evenimentele localității, alături de cântecul și dansul popular. În ciuda numărului redus de locuitori, în Horia sunt echipe de băieți și de fete, de juniori și de seniori, toată comunitatea cunoscând acest sport. O stare de normalitate, dacă avem în

Frontiera Constanța, continuatoarea fostelor echipe ASA Constanța și Grănicerul și totodată echipa fanion a județului, a strâns în vitrina sa cu trofee 13 titluri de campioană - ultimul, chiar anul trecut, și 14 Cupe ale României. Este echipa care dă ora exactă în oină și gruparea sportivă care și-a propus nu doar supremația în sportul național, dar și păstrarea vie a unei tradiții de sute de ani în care tot ce este mai bun în oamenii locului, ca spirit, trup și suflet, identitate și aură, să dea "glas" acestei nații. Și poate nu este întâmplător că emisari ai unor popoare mai îndepărtate, cum sunt, spre exemplu, Nepal, India sau Venezuela au venit în România pentru a importa oina, fermecați fiind de spectaculozitatea acestui sport tradițional, dar și de seva de romanitate care îi dă o fascinație aparte.

A da [a zvârli] cu barda-n Dumnezeu [în lună]

Ioan ADAM

Vă mai aduceți aminte prima scenă a discuției nocturne dintre Conu Leonida și consoarta lui, Efimița, nemuritorii eroi ai farsei lui Caragiale Conu Leonida față cu Reacțiunea? Ce-i zicea nevestei sale „omul forte" în halat și în papuci? Să ne reamintim:

–Leonida: Acu ia spune, cam câți oameni te bate gândul că să aibă Galibardi?

–Efimița: Sumedenie!

–Leonida: O mie, domnule, numa' o mie.

–Efimița: Ei! fugi că mor! și adică numa' cu o mie să...

–Leonida (întrerupând-o): Da, da' întreabă-mă să-ți spun ce fel de oameni sunt.

–Efimița: Ceva tot unul și unul.

–Leonida: Ăi mai prima, domnule, aleși pe sprânceană, care mai de care, dă cu pușca-n Dumnezeu...[1]

Negreșit, „republicanul" Leonida e un războinic care a prins gustul armelor moderne. Cu două-trei sute de ani mai devreme zicala lui belicoasă și cumva atee ar fi sunat altfel: „Ăi mai prima, domnule, volintiri, dă cu barda-n Dumnezeu". Și, admițând că în mașina de explorat timpul s-ar fi putut urca, la 1880, și aprigul republican, poate că apăsând pe marșarier ar fi ajuns la vremurile lui Burebista și Deceneu și ar fi tras cu săgeți în Zamolxe.

Curios e că la băștinașii mioritici relația cu cerul, cu divinitatea, presupune de demult o postură ofensivă a omului. Dacă bolta cerească era acoperită de nori, pământeanul mânios trimitea spre ea săgeți pedepsitoare. Dar între săgeată și glonț folclorul nostru preferă, pare-se, barda. Nici poeții nu-și ascund atracția pentru această secure cu tăișul lat și cu coada scurtă, folosită odinioară ca armă de luptă și decăzută apoi, în civilie, la condiția umilă de instrument întrebuințat la cioplitul lemnului[2]. Câte generații de elevi n-au recitat frenetic, galopând împreună cu Mihai pe urmele speriosului pașă Hassan: „Sălbatecul vodă e-n zale și-n fier,/ Și zalele-i zuruie crunte,/ Gigantică poart-o cupolă pe frunte,/ Și vorba-i e tunet, răsufletul ger/ Iar barda-i din stânga ajunge la cer,/ Și vodă-i un munte"?

Metafora, realmente enormă, exprimă admirabil psihologia unui popor vechi. În majoritatea culturilor, barda (cu variantele ei: baltag, secure, topor) e asociată cu fulgerul (prevestitorul tunetului). Celții, chinezii, amerindienii o numesc, figurat, „piatra fulgerului". În legendele cambodgienilor și ale vietnamezilor, acest instrument ambivalent este socotit arma tunetului, așadar o „emblemă a forței."[3] Romanii o considerau de asemenea un

1 Caragiale, Opere. II. Teatru. Scrieri despre teatru. Versuri. Ediție îngrijită și cronologie de Stancu Ilin, Nicolae Bârna, Constantin Hârlav. Prefață de Eugen Simion, col. Opere fundamentale, Academia Română, Fundația pentru Știință și Artă, Editura Univers Enciclopedic, București, 2000, p. 82-83. În Chirița în provincie, isprăvniceasa folosește o expresie înrudită, referindu-se la ingeniosul Leonaș: „Bre! Ce împușcă-n lună!" (v. V. Alecsandri, Opere, V, ed. cit., p. 467).

2 Chiar și în această ipostază, barda păstrează o măreție sumbră. În culegerea lui G. Dem Teodorescu, Poesii populare române, Tipografia modernă, București, 1885, p. 520, există și această descriere a țepei pregătită pentru Corbea: „Lui Corbea pecetluit/ Cu cinci litre de argint/ Fată mare i-au găsit, / Frumoasă cum nu e-n lume./ Ș-o cheamă, babo, pe nume/ Jupâneasa/ Carpina/ Adusă din Slatina,/ Numai din topor cioplită/ Și din bardă bărduită,/ Pe la vârf cam ascuțită,/ Pe la mijloc e strunjită./ La tulpină văruită,/ Lui Corbea al tău gătită". Barda juca deci un rol esențial în „înfrumusețarea" acestei mirese atroce menite unei nunți funerare.

3 Vezi Jean Chevalier, Alain Gheerbrant, Dicționar de simboluri, 3, P-Z, Editura Artemis, București, 1995, p. 218.

simbol al puterii, consulii primind la învestire o secure învelită într-un mănunchi de fascii, ansamblul rezultat fiind purtat de lictori. Simbol al furiei, al distrugerii, barda are și valențe pozitive, semnificând și fertilitatea. Din acest punct de vedere se aseamănă cu toiagul lui Moise, care dezlega apele din adâncurile stâncilor. La 44 de ani după publicarea baladei lui Coșbuc, viforosul Mihai Beniuc, care a fost totuși, în clipele lui faste, un poet memorabil, se-nchipuia sus, „cu Dumnezeu la cot, în Fire", lovind năpraznic:

Când voi izbi o dată eu cu barda,
Această stâncă are să se crape
Și va țâșni din ea șuvoi de ape!
Băieți, aceasta este arta!

Citind mai târziu poemele lui Ady Endre, pe care Beniuc le știa și el, negreșit, am întâlnit versuri dedicate unei regine maghiare, pe cât de cucernică, pe atât de aprigă, care izbea și ea cu barda-n stâncă și dezlega noian de ape. Poema lui Beniuc ar fi, măcar parțial, un împrumut tacit din lirica lui Ady.

De la unguri n-am preluat însă doar imagini poetice, ci și termeni. Însuși cuvântul bardă vine din maghiarul bárd pe care vecinii noștri l-au obținut, la rândul lor, din goticul bart. Iscusiți dintotdeauna în meșteșugul armelor, nemții au inventat odinioară și o bardă cu coadă lungă, helmbart, adică o secure de despicat coifuri, îmbinată pe partea cealaltă cu un cârlig. Amândouă se sprijineau pe o lance cu vârful ascuțit, rezultatul fiind o armă redutabilă, căreia francezii (și ei datori germanilor!) îi spun hallebarde, iar noi halebardă.

Receptivi la invențiile Vestului, polonezii au adoptat și ei periculoasa unealtă. Când războinicul sultan Osman II (1618-1622) îi atacă în fruntea unei oștiri uriașe, își strâng la rândule armata, plasând-o sub comanda marelui hatman Jan Carol Hotchevici. În ajutorul leșilor au venit și mercenari cazaci. Bătălia decisivă s-a dat în Moldova, sub zidurile Hotinului, în 23 august 1621. Miron Costin nota în cronica lui un amănunt edificator: „Avgustu 23 dzile, dezdimeneață, gătiți turcii de războiu, căzacii era descălecați cu tabăra lor, mai gios pe Nistru, deosebi de tabăra leșilor, încă fără șanțuri, numai încheiată cu căruțele. Acole, la căzaci, au făcut mare năvală cu toate oștile turcii cu tătarii, cât să vedea luată amu tabăra căzăcească. Ce, au stătut căzacii foarte tare și cu nevoința a hatmanului lor, care era om, oștean direptu, și le-au datu și Hotchevici hatmanul agiutoriu cu trei roate de nemți și cu o mie de haiduci cu bardișe (ieste un feli de arme, topoară cu coade lungi)."[4] Așadar, când scria Miron Costin, românii nu foloseau încă termenul halebardă, deși instrumentul era cunoscut celor mai școliți și mai umblați dintre ei. Circuitul cuvintelor din Europa e imprevizibil, cu tur și retur, cu mistere și sincope captivante ca un roman de aventuri.

După aceste incursiuni spre Vest, să revenim la ale noastre. Din codrul frate cu românul țăranii luau lemne, le ciopleau și-și durau case și mobile. Negreșit, nu erau lucruri cizelate, mai curând dimpotrivă, de unde s-a născut o observație morală închinată omului grosolan. Despre insul fără maniere se spune adesea că e cioplit numai din bardă. Frate bun cu mitocanul este și încrezutul, cel de-o îndrăzneală nebună, deci irațională. Despre un asemenea ins nesocotit țăranii zic, anticipându-l sau urmându-l involuntar pe Conu Leonida, că zvârle (dă) cu barda-n lună sau, mai strașnic, dă cu barda-n Dumnezeu.

Prea puțini sunt cei ce știu astăzi că expresiile acestea țin de vechiul stil de măsurare a pământului. La începuturi, după descălecatul lui Basarab I și-al lui Dragoș, când locurile erau aproape pustii, moșiile se împărțeau cam ca-n America de la mijlocul veacului al XIX-lea, deci prin competiție: bărbații aruncau cu barda și până unde ajungea aceasta, se întindea sfoara lor de moșie. Alți bărbați, din același neam ori din aceeași familie, o aruncau la rându-le și astfel moșia se mărea. Că printre ei se aflau și inși cu o putere deosebită, cu fibră de atleți, am afirma astăzi, e mai presus de orice îndoială. Admirația și invidia țeseau legende-n jurul lor. Nu te pune cu ei, căci azvârl cu barda până-n lună, spuneau cei cu puteri obișnuite. Așa s-a născut o zicală care trecută prin sita invidiei și a ironiei a generat și o vorbă de ocară, vizând pe omul nesocotit: dă cu barda-n Dumnezeu.

4 Letopisețul Țării Moldovei, ed. cit., p.161.

Orașul cu "lebede"

Aurelia LĂPUȘAN

Istoria recentă ne arată tot mai des cartonașul roșu: uităm sau rămânem nepăsători cum valurile sapă la temelia celor mai mari valori culturale ale Dobrogei. Unele au fost distruse rapid din vrerea nepohtită a unor vremelnici, altele au rămas modest prinse doar în filele ziarelor, dar sunt și lucruri care s-au păstrat, și-au rescris drumul, au renăscut.

Constanței nu i-au mai rămas multe după nefastul an 2004. Împrăștiate, recompuse, reformate instituțiile culturale – din care unele cu valoare de unicat național, s-au zbătut să renască. Cu mai mult sau mai puțin noroc.

Poate cea mai vizibilă renaștere a unui segment al culturii constănțene este baletul Teatrului de Operă și Balet "Oleg Danovski."

În zilele acestea împlinește patru decenii. Balet de înaltă clasă pentru spectactorii constănțeni. Un răsfăț pe care nu multe orașe europene îl au, dovadă și desele turnee în care sunt solicitate spectacolele de balet clasic ale teatrului cănstănțean.

Până în 1969, se făcea balet la Secția de Estradă a Teatrului de Stat din Constanța. Un anumit balet de revistă, dar cu dansatori valoroși, adunați din școlile de coregrafie sau de pe alte scene. Cel mai sudat cuplu de revistă din țară se numea Gina și Milidi Tătaru!

La 1 aprilie 1969 (din fericire nu a fost nicio păcăleală!) s-a înființat la Constanța Teatrul de Revistă „Fantasio" – cu administrația și atelierele proprii, într-un sediu care a fost de fapt primul teatru al orașului, ridicat de grecul Demostene Tranulis pentru Liga culturală a românilor.

Amenajarea acestui sediu cu noua formă a sălii, instalația orgii de lumini, sălile de repetiție, cabine, ateliere și birouri, s-a făcut mai târziu, iar sediul administrativ și cel de la „Baia Populară" peste alt timp.

Povestea este simplă și merită reamintită. A povestit-o cu lux de amănunte Aurel Manolache, mulți ani directorul, compozitorul și dirijorul Teatrului "Fantasio". Povestea a scris-o și a predat-o unui redactor ca semn testamentar pentru a se cunoaște construcția pe care o edifica el și colegii lui de scenă pentru constănțeni.

"În vara anului 1979, în drum spre Varna, unde participa ca membru în juriul internațional al Festivalului de balet, Oleg Danovski s-a oprit întâmplător la Neptun unde noi jucam „Săracu Gică". Discutând despre proiectele noastre de viitor și în general despre condiția artelor în România, mi-a relatat că se zbate să realizeze o companie independentă de balet având un colectiv de 20 de tineri dansatori foarte talentați, proaspăt absolvenți ai școlilor de coregrafie, dar din păcate nu este sprijinit de București. Atunci i-am propus să încercăm a realiza acest deziderat al său, la noi, la „Fantasio", gândindu-mă la o și mai mare diversificare a acestui teatru, precum

1980. Maestrul Oleg Danovski alături de trupa sa, pe scena Casei de cultură a sindicatelor

și la posibilitatea de a-l avea mai mult pe Oleg lângă mine. A fost încântat de propunere, însă puțin cam sceptic, considerând că vreau doar să-i mai alin necazul. După o săptămână, când s-a întors de la Varna, a trecut pe la noi și spre marea sa bucurie s-a trezit în față cu statul de funcțiuni aprobat pentru înființarea Secției de balet Clasic și Contemporan „Fantasio".

În foarte scurt timp s-au făcut angajările, au început primele repetiții în sala Teatrului din Giulești, dându-se primul spectacol la Biblioteca americană din București. Cei 20 dansatori (18 fete și numai doi băieți) împreună cu secretarul artistic Nicolae Spirescu, deoarece restul trebuia să-și satisfacă stagiul militar, au venit în Constanța.

Crearea acestei noi secții a adus un aer proaspăt în peisajul artistic constănțean, o ascensiune pe plan artistic a teatrului, deschizând o nouă poartă spre afirmarea pe plan internațional a Teatrului „Fantasio". Chiar dacă astăzi, din fericire, Teatrul de balet clasic și contemporan ce poartă numele ctitorului său, este un teatru de operă și balet, afișele sale în turneele de peste hotare au continuat să poarte antetul „Baletul Fantasio", onorând acest nume prin marile sale succese.

In acest colectiv s-au remarcat nenumărați soliști cu care ne mândrim, chiar dacă unii nu mai sunt în Constanța sau onorează diferite prestigioase scene de balet din lume. Dacă amintim doar de Iudith Turos, Doina Axinte, Florin Brândușe, Delia și Călin Hanțiu, Felicia Șerbănescu, Monica Bârlea, Oleg Danovski jr., Francisc Strnad și mulți alți balerini care-au realizat mari roluri solistice, nu putem trece cu vederea faptul că vedeta incontestabilă, așa cum a conceput și a dorit-o Oleg Danovski, rămâne întregul ansamblu de balet. Conform proiectului făcut de arhitectul Dan Rusovan, în stânga și dreapta scenei erau prevăzute două loje (pentru oficialități). Oleg, supranumit „demolatorul", mi-a cerut să dau dispoziție să se dărâme parapetele acestor loje ca să aibă mai mult spațiu de desfășurare a baletului și să se poată utiliza ca spațiu de joc. La început mi s-a părut o idee trăznită, dar a doua zi am pus mașiniștii să dărâme parapetele, dovedindu-se ulterior că Oleg a avut dreptate, chiar dacă arhitectul s-a supărat de cutezanța noastră. De altfel, unele contradicții asemănătoare le-am avut și când s-a construit Teatrul de Vară „Fantasio" de la Soveja, unde tot împreună cu Oleg am intervenit pentru a se modifica construcția scenei și a fosei de orchestră. Visul nostru a fost ca acest teatru să semene cu cel de la Sidney."

1986. La o lecție cu Maestrul Oleg Danovki. Fotografii din colecția familiei Chereches

Monica și Horațiu Chereches, un nou început

"Maestrul Oleg Danovski a avut mare încredere în mine, spune cu orice prilej Horațiu Chereches. Și mi-a dat Șansa. El nu făcea prea multă pedagogie, dar știa ca nimeni altul să te facă să simți dansul, să transmiți din mișcare mesajul corpului, era un extraordinar regizor, atent la detalii. Am învățat de la el disciplina jocului, poezia dansului, frumusețea baletului clasic. El a creat o companie de balet unică în România și a făcut-o cunoscută în lume. A fost o onoare pentru noi că am putut să ne exprimăm în acest teatru."

Dar maestrul a plecat în 1997 să se odihnească. A început seria multor experimente,

încercări de modernizare a actului teatral, succedarea unor manageri, culminând cu distrugerea celor patru instituții profesioniste de spectacol prin comasare. O măsură nevolnică de distrugere a culturii constănțene aplicată arbitrar de fosta administrație.

Cei mai mulți balerini ai companiei Danovski au plecat, repertoriul teatrului a fost interzis de către deținătorii drepturilor de autor.

În acel moment soții Monica și Horațiu Chereches au decis să rămână. Și să lupte. Și să se zbată pentru a reconstrui din temelii baletul clasic. Pentru publicul Constanței care știa să aprecieze genul. Pornind să construiască din nou au pus alte cărămizi, una peste alta, în pas cu noile cerințe, cu noul care se impunea peste tot.

Când rămăseseră doar 4 membri ai fostei companii și alți câțiva din operă a început angajarea unor soliști, atent selecționați venind din Japonia, Brazilia, Italia, Spania, Columbia. Acum baletul de la Constanța are o trupă multinațională, motivată să joace bine, oriunde. Balet clasic. Au ajuns să aibă cel mai mare repertoriu pe titluri jucate într-o stagiune, 10-12, în timp ce alte opere din țară nu au reușit nici pe jumătate.

Pe pe podiumul Galei Premiilor Operelor Naționale, an după an numele Chereches răsună de cele mai multe ori. Valoare incontestabilă, recunoscută de juriile cele mai exigente!

Recent trupa de balet marca Chereches a dansat pe lacul Siutghiol, devenit prin magia baletului un lac al lebedelor. Strălucitoare, o feerie a naturii și a talentului ajuns la apogeu.

Sunt patru decenii de când la Constanța se face balet. De înaltă clasă, cu mari profesioniști, de nume și renume.

Astăzi, din culisele acestuia veghează cu inima strânsă de griji managerul instituției, artista lirică Daniela Vlădescu.

A fost odată ca-ntotdeauna...

Mirela STAICU

A fost odată, ca nicio...de fapt, ca întotdeauna. Cumva se pare că realitatea și basmul converg către o aceeași idee, plasarea celui din urmă în acel illo tempore fiind doar un tertip al povestitorilor pentru a conferi textului, faptelor, întâmplărilor, un caracter aparte, deopotrivă mistic și interesant.

Ca poveste iubită în primul rând de cei mici, basmul apare, în toate culturile lumii, sub forma unei descrieri a unei lumi utopice în care, într-o majoritate covârșitoare, binele triumfă. Desigur, utopia rezidă tocmai în acest final apoteotic, dorit de toată lumea, dar primit de aproape nimeni, pentru că, din păcate, viața e mai complexă și complicată, astfel că lucrurile nu sunt doar albe și negre, doar bune și rele, ele se desfășoară mai mult în tonuri de gri, roz, bleu și, nu de puține ori, în culori mai îndrăznețe precum roșu sau violet. Nu este vorba aici de vreun pesimism, ci de o simplă constatare, la o atentă privire asupra vieții, „drăcia aceea frumoasă și minunată și nenorocită și caraghioasă, formată din ani”, cum o numea Iona, eroul neomodernist al lui Marin Sorescu.

Este cert că asemănarea dintre viață și basm nu constă în caracterul utopic al lumii descrise de cel din urmă, o lume în care, de cele mai multe ori, eroul dovedește calități deosebite, reușește să înfrunte orice obstacol, să depășească și să se autodepășească pe sine, în procesul devenirii. Asemănarea stă, în primul rând, tocmai în acest proces al devenirii, basmul ilustrând în detaliu procesul de maturizare pe care îl parcurge personajul principal.

Totul începe ca în viață – protagonistul apare ca cel mai mic frate, desconsiderat de cei mari; ca un tânăr sărac și orfan; ca unul născut la bătrânețe, dorit vreme multă de părinți; ca un flăcău apărut în chip aproape minunat, în urma unei nașteri miraculoase, rezultat al vreunui ritual; și alte astfel de situații care, la o privire mai atentă, vor fi regăsite mai ales în zilele noastre: copii ai unor cupluri care nu pot procrea și reușesc la bătrânețe sau după îndelungi tratamente, tineri crescuți în medii defavorizate care dovedesc capacități intelectuale deosebite, familii cu mulți copii și cu un nivel scăzut de trai, în care mezinul se ridică prin istețime și putere de muncă, depășind orice așteptare.

Apoi în viață, ca în basm, sau în basm, ca în viață, apare acel element declanșator al procesului de maturizare, perturbator al echilibrului inițial, care schimbă întreg sistemul în care se află protagonistul, de multe ori complet nepregătit să intre într-o altă etapă. Și atunci intervine plecarea. Nu pe orice cale, ci pe cea a drumului inițiatic, pe care o pornește atât eroul basmului, cât și absolventul de liceu – cel dintâi caută balaurul, cel din urmă, facultatea sau un loc de muncă – având același scop, de cele mai multe ori nedeclarat sau neștiut, al maturizării.

Se pare că toți suntem datori, la un moment dat în această viață, să părăsim confortul de acasă, unde părinții sunt protectori absoluți, unde responsabilitatea se împarte cu cei care ne-au dat viață, unde nu există rău care să nu poată fi stârpit de aceștia, unde mâncarea e mereu caldă și patul întotdeauna pregătit. Începe drumul anevoios al vieții de adult, cale de maturizare, cameră de cămin sau garsonieră închiriată, mâncare mai rece și mai puțină, multe examene și responsabilitate cât cuprinde, însă și prietenii pe viață (căci și Calul îi rămâne veșnic loial lui Făt-Frumos) și amintiri memorabile și experiențe definitorii.

La fel ca în basm, și în viață: pădure-labirint, oameni iscoditori, probe de trecut, obstacole la tot pasul, piedici și încercări. O lume imaginară, atât de similară realității, însă purtătoare a unui optimism exagerat, fără de care existența ar fi un loc trist. Și aici drumurile se despart. Pentru că nu toate obstacolele sunt depășite cu succesul răsunător din basme, nu mereu găsești giganți care să îți sară în ajutor, Sfinte Vineri sau Duminici vindecătoare sau persoane binevoitoare. Aici drumul maturizării devine anevoios, dificil, testele par aproape imposibile, probele și obstacolele sunt tot mai grele. Primul test, cel al examenului de bacalaureat, apare ca un dragon cu șapte capete, pentru care atât pregătirea, cât și lupta, sunt experiențe definitorii, anevoioase și complet răstălmăcitoare. Numit adesea și „examenul maturității”, bacalaureatul poartă în sine o încărcătură emoțională puternică, căreia

i se adaugă și presiunea celor din jur, care văd în acesta un moment cheie în existența și devenirea tânărului.

Luna aceasta în care ne regăsim este luna marilor provocări pentru absolvenții de liceu. Este luna în care susțin examenul de bacalaureat, în care află rezultatele și în care merg către o instituție universitară sau nu. Este luna în care li se decide viitorul, cea în care se croiește drumul către maturitate, în care își aleg armura și hainele, mijlocul de locomoție și pornesc la drum, peste mări și țări, pe tărâmul celălalt, acela în care își vor contura personalitatea și vor deveni adulți. O lună dificilă, o probă de foc pe care sperăm să o depășească cu brio.

Rămâne doar să le amintim că toate lucrurile au un țel; un rol, o menire. Totul, se pare, se întâmplă cu un scop. De multe ori, scopul se descoperă greu, dar el există. Iar cumulul experiențelor probate de obstacole, încercări și teste apare ca necesar procesului de maturizare, o condiție sine qua non a devenirii tânărului, așa cum zice și basmul lui Creangă - „rău îi cu rău, dar mai rău făr` de rău”... Sunt necesare și „unele ca acestea” pentru că altfel, fără test, fără probă, fără greu, nu poate să existe ușor. Așa cum fără urât, nu există frumos. Desigur, basmul ne îndrumă să căutăm plusul din orice. Însă acesta nu poate exista fără minus. Cu siguranță, fericirea nu o putem cunoaște decât după ce cunoaștem nefericirea. Inevitabil.

Sfatul psihologului

Ce efect au laudele părinților?

Dragoș Florin CONSTANTINESCU
psiholog, psihoteraput – hipnoză clinică *și terapie ericksoniană*

sursă: mylifetime.com

Un număr tot mai mare de cercetări științifice au evidențiat următorul fapt: cu cât răsplătim mai mult pe cineva pentru a face un lucru, cu atât acesta va tinde să-și piardă interesul pentru activitatea respectivă. Transpusă în relația cu copiii, scopul nu va mai fi ca aceștia să deseneze, să citească, să gândească, să creeze, ci să obțină gratificarea.

Pentru început doresc să mă opresc puțin asupra comportamentului opus laudei, și anume la pedeapsă. Sunt deja binecunoscute efectele negative ale pedepsei atunci când părinții încearcă să apeleze la ea pentru a-și disciplina copiii. Mesajul transmis de o astfel de abordare este acela că atunci când copilul face ceva rău, ceva rău i se va face și lui.

La nivel inconștient, copilul înțelege că oamenii cu mai multă putere ca el pot folosi această putere ca să-i facă rău, ca să-l oblige să facă așa cum vor ei.

Pedeapsa nu-l determină pe copil să se întrebe ce fel de om ar dori să fie, sau să devină, ci îl face să se întrebe cum anume să procedeze pentru a nu fi prins și, în consecință, pentru a evita pedeapsa. Nu face altceva decât să fixeze atenția copilului asupra intereselor proprii și îl determină să fie mai puțin interesat de ce impact au acțiunile lui asupra celorlalți, așadar îl face mai egoist.

Dacă întreb părinții, aproape toți îmi vor răspunde că ei își iubesc copilul și nu am nici un motiv să cred altceva. Alfie Kohn spunea, însă, următorul lucru: „mult mai important decât ceea ce simțim pentru copiii noștri este felul în care ei percep aceste sentimente și cum îi tratăm noi”.

Mulți dintre noi nu am primit, pe măsură ce am crescut, toată încurajarea pozitivă de care am avut nevoie și știm deja cum pedeapsa sau critica afectează imaginea de sine a copilului. Așadar, pare confuz atunci când aflăm despre cercetări care arată că lauda (cel puțin așa cum este ea oferită copiilor în cultura noastră), de cele mai multe ori, poate crea la rândul ei probleme.

Asta nu înseamnă că părinții nu trebuie să-și exprime iubirea sau încurajarea. Copiii au nevoie de dragoste și de încurajare ca de aer. Ei trebuie să știe că sunt observați și apreciați de către părinți atunci când încearcă ceva nou, sau muncesc din greu la ceva, sau atunci când își exprimă valori pe care părinții le admiră (precum compasiunea sau curajul).

Copiii care primesc constant recompense sunt mult mai predispuși să-și piardă interesul și bucuria pentru o activitate, deoarece recompensa extrinsecă umbrește răsplata intrinsecă a satisfacției și a mândriei. Există părinți care recompensează copiii cu bani pentru anumite performanțe școlare, iar acest lucru nu face decât să micșoreze dorința și curiozitatea de a învăța. Copiii se concentrează în schimb pe urmărirea recompensei materiale, chiar până în punctul de a trișa pentru obținerea recompensei.

Cercetările arată că lauda, folosită ca recompensă, are o potență similară cu recompensele materiale. Putem lua următoarele exemple: copiii care sunt frecvent lăudați atunci când citesc înțeleg că cititul nu este în mod inerent o recompensă, astfel că este mai puțin probabil să citească în mod independent; sau, copiii care sunt lăudați atunci când mănâncă legume înțeleg că acestea nu sunt în mod firesc delicioase (adevărul este că părinții nu-și laudă copiii atunci când aceștia își mănâncă ciocolata), ca urmare este mai puțin probabil să mănânce legume atunci când nimeni nu se uită.

Majoritatea părinților știu că judecățile negative „virusează" imaginea de sine a copiilor și încearcă șă le reprime. Se pare că și judecățile pozitive precum „Ce băiat deștept!" sabotează de asemenea copiii. Nu pare deloc ușoară munca asta de părinte… Copiii cărora li se spune frecvent că sunt deștepți încep să se simtă mai puțin încrezători, spun cercetările. Ei știu că inteligența lor este limitată, sunt conștienți de faptul că sunt atât de multe lucruri pe care nu le știu. Atunci când trebuie să muncească din greu pentru ceva presupun că asta înseamnă că nu sunt inteligenți. Simt că nu au control asupra măsurii în care sunt inteligenți și nici nu știu cum să devină mai inteligenți. În același timp ei nu vor să-și dezamăgească părinții, așa că vor avea tendința de a evita situațiile în care ar putea să nu fie atât de inteligenți, așa cum ar fi învățarea unor lucruri noi pentru care trebuie să muncească. De cele mai multe ori aceștia vor avea tendința să renunțe la o sarcină pe care, de altfel, ar putea să o stăpânească cu puțin efort.

Din fericire există o modalitate prin care putem rezolva această problemă: transmițând copiilor ideea că inteligența nu este statică, ci crește și se dezvoltă asemenea oricărui mușchi atunci când o folosim pentru a învăța lucruri noi. În acest mod părinții își ajută copiii să-și dezvolte inteligența și să îi încurajeze să o pună în practică pentru a observa rezultatele.

Un alt aspect important al cercetărilor (și probabil cel mai îngrijorător) evidențiază următorul lucru: copiii care primesc laude convenționale în mod regulat înțeleg faptul că cineva le evaluează constant performanțele. Aceștia devin mai nesiguri în ceea ce privește exprimarea propriilor idei și opinii, mai puțin probabil să ridice mâna în clasă sau să facă un comentariu. Aceste laude convenționale îi învață pe copii că valoarea lor este evaluată în mod constant din exterior, astfel încât ei devin îngrijorați constant de măsura în care sunt evaluați. Ulterior aceștia devin dependenți de aceste laude, incapabili de a se bucura de realizările lor, dacă o altă persoană nu le confirmă aceste realizări (ex. „Bravo!"). Așadar, laudele convenționale:

•diminuează probabilitatea copiilor să practice în mod independent comportamentul pentru care sunt lăudați;

•împiedică copiii să depună efort susținut pentru a realiza o sarcină din cauza fricii că nu se vor ridica la nivelul laudelor;

•subminează încrederea în sine a copiilor și dorința de a-și asuma riscuri și de a participa activ;

•copiii devenind dependenți de aceste laude îi învață pe aceștia să caute validarea în exterior pentru a se simți bine;

•sărăcesc copiii de bucuria propriilor realizări.

Există însă modalități mai bune pentru părinți de a-și încuraja copiii. De altfel, atunci când copiii se simt acceptați, văzuți și apreciați pentru ceea ce sunt, acest fapt devine un motor puternic, o sursă internă de afirmare care contrabalansează orice validare externă și oferă copiilor o busolă internă ajutându-i să-și exprime valorile personale, de la compasiune la efort susținut.

În schimbul laudelor părinții ar putea:

•să empatizeze cu entuziasmul copilului (în loc să-l evalueze și să-i spună ce crede el despre realizările lui) „Da, tu pedalezi singur!"

•să lase copilul să știe că este văzut cu adevărat și lăsat să evalueze singur dacă ceea ce face funcționează „Văd că faci mai întâi marginile puzzle-ului."

•să ofere puterea copilului de a alege cum anume se va comporta în viitor, indicând rezultatele comportamentului actual: "Uite-te cât de fericit este prietenul tău pentru că s-a jucat și el cu jucăria ta".

•să încurajeze efortul, deoarece el aduce rezultatele „Lucrezi foarte mult la asta… cred că încă puțin efort și vei reuși!"

•să fie specifici în descrierile lor, în așa fel încât copilul să simtă că realizările lui sunt observate, mai degrabă decât o evaluare globală de genul „Bravo!": „Ai numărat de la zero la douăzeci! Săptămâna trecută nu ai putut număra atât de departe. Văd că ai muncit să înveți aceste numere!"

•să pună întrebări copilului pentru a-l ajuta să reflecteze, astfel încât să înceapă să aibă încredere în sine pentru a fi judecătorul propriei

performanțe: „Îți place cum a ieșit? Care-i motivul pentru care ți-a plăcut sau nu?”

•să-și exprime propriile sentimente, inclusiv recunoștința! „Îmi place foarte mult când lucrăm așa, ca o echipă! Munca devine mult mai rapidă! Mulțumesc pentru că m-ai ajutat.”

Observați diferența? Procedând astfel părinții nu își judecă copiii. Îi iubesc (dragostea reprezintă atenție fără judecată). Acesta este genul de atenție de care fiecare copil are nevoie și ne putem convinge de acest fapt uitându-ne în sufletul nostru, la copilul care am fost și care este în continuare parte din noi.

Info

Proiect cultural cinematografic la Complexul Muzeal de Științe ale Naturii

Ana-Maria ȘTEFAN

Consiliul Județean Constanța prin Centrul Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada” organizează proiectul cultural cinematografic „PROIECȚII FILME DOCUMENTARE”. Acesta se va desfășura în parteneriat cu Complexul Muzeal de Științe ale Naturii Constanța, instituție cu o tradiție de peste o jumătate de secol, cu o excelentă bază materială și o structură pluridisciplinară, care constituie un reper important în peisajul cultural și științific al municipiului, cu valoare emblematică pentru litoralul românesc.

Documentarele vor atinge subiecte despre știință, natură, antropologie, evoluția universului (și altele), toate la un loc, sau tratate individual. Deși subiectele pot părea complicate, vom alege o abordare pe înțelesul tuturor, filmele documentare fiind menite să ne învețe ceva nou sau să ne prezinte anumite informații din perspective inedite, captivante și intrigante. Documentarele vor oferi o perspectivă asupra diferitelor moduri de a trăi viabil într-o lume care se confruntă, de exemplu, cu provocările încălzirii globale. Ne propunem o călătorie fascinantă prin istorie, știință și filosofie despre amprenta lăsată de omenire asupra pământului și despre soluțiile menite să stabilească un echilibru între activitatea oamenilor și planetă când vine vorba de resursele naturale.

Având în vedere că parcul complexului este o excelentă zonă de agrement, cu alei și bănci, amplasate printre arbori și aranjamente vegetale, toate constituind o mini grădină dendrologică, cu specii autohtone și alohtone și că dispunem de un ecran gonflabil, proiecțiile desfășurate în aer liber, în acest spațiu, vor fi o experiență cinematografică pentru simțuri, minte și suflet întrucât publicul va vibra cu energia naturii în sine, documentarele combinând diferite efecte speciale inovatoare cu imagini de arhivă terifiante de pe întreg mapamondul, abordând atât trecutul nostru planetar, cât și o căutare a locului umanității în viitor.

Totodată, filmele documentare au rolul de a trimite la introspecție și sunt o metodă alternativă de educație reprezentând totodată un mijloc de conștientizare asupra importanței protecției mediului.

Primul film documentar se intitulează „Află totul despre urși” și va avea loc în datele de: 17 iulie, 28 august orele 21: 30.

Descriere: Hibernarea este necesară în viața

urșilor. Este zăpadă și pe tărâmul ursului brun, iar somnul este activitatea favorită a acestui urs. Când ursul brun decide că trebuie să hiberneze ori își sapă o vizuină drăguță în zăpadă, ori se adăpostește într-o peșteră sau într-un buștean gol dacă e vreunul la îndemână. Dacă cineva va dormi luni întregi, confortul este pe primul loc! Acest film este dublat în limba română!

Cel de-al doilea dcumentar se numește Pământul. 100 cele mai mari descoperiri și va avea loc în datele: 31 iulie – orele 21:30 și 11 septembrie, orele 20:30 2019 .

Descriere: Pământul. A treia planetă de la Soare, a cincea ca mărime din Sistemul Solar, cea mai mare planetă telurică și singura din Univers care adăpostește viața. Casa noastră. Planeta Albastră este de fapt un sistem extrem de complex care se schimbă și se transformă, iar noi ne schimbăm cu ea și încercăm să ne adaptăm. În istoria Terrei noi nu suntem mai mult decât o secundă pe un ceas, acest gigant abia a început să ne dezvăluie secretele sale, este o carte deschisă care așteaptă să fie citită. Aceste descoperiri cruciale ne permit să privim dincolo de restricțiile noastre privind înțelegerea planetei pe care trăim.

Cât de fascinant a fost oare când seismologii au aflat că pământul nu este gol, că are un centru solid de fier care suportă o gravitație imensă și o căldură spectaculoasă.

A existat oare Pangaea ? Este o certitudine mișcarea continentală azi, ne îndreptăm oare spre unirea continentelor din nou ? Ce secrete țin oceanele în adâncimea lor măreață, în antichitate s-a crezut că fundul oceanelor este plat, azi știm că nu este așa, apele adăpostesc adevărate lanțuri muntoase, au activități vulcanice și ca urmare se schimbă constant. Se mișcă plăcile tectonice ? Seismele tot mai dese ne reamintesc că pământul nostru trece prin modificări importante. Auzim peste tot că se schimbă orbita Pământului și simțim un fior, noi suntem un punct lângă măreția imensă a acestei planete, trebuie să ne adaptăm la schimbările ei. Va fi oare o nouă eră glaciară sau încălzirea globală ne va schimba total ecosistemul ? Planeta noastră a suferit schimbări geologice dealungul a milioane de ani, ca urmare a acestor modificări este Pământul o pată de culoare în imensitatea întunecată a cosmosului. Faceți o călătorie incredibilă în istoria Planetei Albastre alături de Bill Nye, aflați trecutul ei și încotro se îndreaptă.

foto: Iulia Pană

Coliziuni Cosmice: Galaxii – este cele de-al treilea film documentar și va avea loc în datele de: 14 august, orele 21:30 și 11 septembrie orele 20:30, 2019.

Descriere: Galaxiile se ciocnesc unele de altele, stelele izbindu-se între ele cu o forță egală cu cea generată de mai multe bombe atomice luate la un loc, iar găurile negre se contopesc într-un mortal joc de artificii. Chiar și Galaxia noastră se îndreaptă către un impact cu vecinul cel mai apropiat, galaxia Andromeda. Episodul de față va propune o călătorie în spațiu pentru a examina “bătaliile cosmice” purtate de corpurile cerești. Universul are multe secrete să ne arate, dar oare vrem să aflăm? oare ne va fi benefică această schimbare?

Proiectul se va desfășura până la finele anului în funcție de condițiile meteorologice, în exterior sau interior, în incinta Complexului Muzeal de Științe ale Naturii Constanța. Programul pentru lunile octombrie, noiembrie, decembrie, va fi surpriza proiectului și va putea fi vizualizat atât pe pagina de socializare facebook a Centrului Cultural Județean Constanța cât și pe site-ul www.cctb.ro

Intrarea este liberă.

Fotografia de la analog la digital

Iulia PANĂ

Fig.1. Anonim, Nunta la Bazargic, 1935 arhiva familie.

Fig. 2. Costică Acsinte, Nuntași, reproducere, www.flickr.com/photos/costicaacsinte

Eram cuprins în privința fotografiei de o dorință ”ontologică” voiam să știu ce era ea” în sine” prin ce trăsătură esențială se deosebea de comunitatea imaginilor. (Roland Barthes, Camera luminoasă)[1]

În casa mea pe un perete se află o serie de fotografii vechi în ramele lor originale, decolorate de timp, cu marginile tocite și sticla mătuită, dar elegante și cu parfumul altor timpuri. Între ele, oarecum diferită, stă poza de nuntă a bunicii mele, de la Bazargic, actualul Dobrici din Bulgaria, din, probabil, anul 1935.

Încă din copilărie când am văzut-o prima oară, dincolo de curiozitatea ce mă invada, această fotografie îmi punea permanent în fața ochilor personaje pe care încercam să le descopăr, să le conturez o oarecare legătură cu mine și o apartenență la un grup mai mare decât familia mea. Au urmat întrebările despre cum ar fi fost viața mea dacă bunicii mei nu ar fi ajuns la fotograful din Bazargic, dacă tatăl meu nu s-ar fi născut acolo și tot așa momentele unei vieții imaginare s-au tot perindat imuabil pe deasupra fotografiei.

Răspunsul a venit în etape când descopeream pe zi ce trecea trăsături comune cu mireasa old-style, până în clipa când cineva a rostit ,,parcă ești tu în rochie de mireasă”, deși știam că e imposibil, așa s-a țesut povestea unui scenariu de film a familiei mele.

Cine suntem și de unde venim, cum ne considerăm relația cu ceilalți sunt căutări care primesc răspunsuri uitându-ne prin lentilele aparatelor de fotografiat ca printr-un tunel. Această privire prin aparatul de fotografiat își află răspunsuri în imagini, unele clare altele alterate, dar vehicule sigure ale reprezentării identitare.

Tristan Tzara spunea în 1922: „Cînd tot ce se numea artă se anchilozase, fotograful și-a aprins lampa sa cu mii de lumini și, treptat, hîrtia fotosensibilă a absorbit negreala cîtorva obiecte uzuale. El descoperise bătaia unei străfulgerări fragede, neprihănite, care era mai importantă decît toate constelațiile înfățișate spre desfătarea ochilor noștri“.[2]

În studio-ul meu, pe lângă colecția de camere foto de la cele manuale cu film până la aparate

1 Roland Barthes,”Camera Luminoasă-Însemnări despre Fotografie “Tr.Virgil Mleșniță ,ed. Idea Design&Print(Cluj,2009), 11.

2 Tristan Tzara, „La photographie à l’envers“ [Fotografia pe fața cealaltă] (prefață la albumul lui Man Ray, Les Champs délicieux [Cîmpuri ale desfătării] 1922).

digitale, mărturie a obsesiei mele pentru noile tehnologii fotografice se află computerul în care zilnic clasific pe categorii, ca în albumele clasice, zeci de imagini. Alături teancuri de fotografii vechi de peste 100 de ani, cărți poștale în formă fizică ale familiei dar și ale unor oameni pe care nu i-am cunoscut niciodată.

Totuși, colecția mea digitală o depășește pe cea convențională și în resort se declină ideea că astăzi fotografia în forma ei din milioane de pixeli este și ea într-un calcul mensurabil reprezentativ identitară, în opinia mea.

În ultimii ani, rolul și funcția fotografiei digitale s-au schimbat substanțial. În epoca analogică, fotografiile personale au fost în primul rând un mijloc de amintire autobiografică și se păstrau, de obicei, ca amintiri în albumul cuiva (de familie) sau într-o cutie de pantofi. Acestea erau considerate mărturii ale „vieții așa cum a fost", chiar dacă știm că imaginația, proiecția și amintirea sunt legate în mod indisolubil de procesul de aducere aminte (Stuhlmiller, 1996). Funcțiile fotografiei ca instrument pentru identificarea și ca mijloc de comunicare au fost recunoscute în mod corespunzător, dar au fost întotdeauna clasificate secundar primului lor scop de memorie (Barthes,1981 [1980]; Sontag, 1973).

Cercetări recente efectuate de antropologi, sociologi și psihologi par să sugereze că dezvoltarea neașteptată a digitalului și ca atare și a camerelor digitale extrem de performante inclusiv a camerelor integrate în alte dispozitive de comunicare așa cum am mai subliniat, favorizează funcțiile de comunicare și de formare a identității ca valoare a utilizării fotografiei ca instrument de amintire (Garry și Gerrie, 2005; Harrison, 2002; Schiano și colab., 2002). Deși este incontestabil faptul că funcțiile de fotografiere, cum ar fi comunicarea și formarea identității sunt importante, în această cercetare voi susține că funcția fotografiei este mai ales un instrument de memorie și identificare chiar dacă manifestarea sa se schimbă în era digitală. Astăzi se fotografiază compulsiv și se stochează pe suporturi digitale o cantitate enormă de fotografii digitale. Vizibilitatea ei este de cele mai multe ori în mediul online sau spațiul ,,norilor" tehnologici de stocare a informației (clouds).

Tehnologia digitală aduce astfel noi spații de explorare prin introducerea termenului de meta-fotografie care sugerează un nou gen de organizare în date și metadate (informațiile din fișierul exif al fiecărei fotografii digitale) și relația dintre timpul de expunere fotografic și timpul de identificare istoric. Pentru a ajunge aici, fotografia a beneficiat de o serie de schimbări tehnologice, stând sub semnul inventivității tehnice de la bun început.

Fotografia Boulevard du Temple de Louis

Louis Jacques Mande Daguerre, Le Boulevard du Temple, 1839 ,Daguerreotype pinterest.com

Daguerre a fost făcută în Paris, în 1838 (Frizot, 1998). În această fotografie, o persoană din colțul stânga-jos este prima ființă umană din istorie care apare într-o fotografie. Boulevard du Temple era o stradă aglomerată, dar, pentru că timpul de expunere a fost de peste zece minute, traficul se mișca prea rapid pentru a fi surprins de dagherotip. Astfel, deși traficul era prezent în realitate, dagherotipul a înregistrat un spațiu gol. Față de trafic și de pietonii care se mișcau destul de repede, postura nemișcată a persoanei ce stătea să-i fie șlefuiți pantofii a durat îndeajuns pentru a fi înregistrată de dagherotip.

Statisticile au estimat producerea unui număr de 1,2 trilioane de fotografii în anul 2017 și astfel de la un singur personaj, cel din fotografia lui Daguerre, s-a ajuns la un număr inimaginabil de oameni în fotografiile de astăzi.

În termenii timpului ca mediu în fotografie, după scrierile de istorie a dezvoltării camerei (Gustavson, 2009) și a mediilor fotosensibile (Eder, 1978; Newhall, 1982), susțin că sunt limitate atât dezvoltarea fotografiei, cât și înțelegerea timpului fotografic asimilată de conștiința socială. De exemplu, mărimea aparatelor foto se micșorează pentru a li se îmbunătăți mobilitatea. (Gustavson, 2009). Unul dintre avantajele mobilității este creșterea cantitativă a eficienței productive în realizarea fotografiilor într-un timp dat (Gustavson, 2009; Rosenblum, 2007; Sontag, 1977). În manuale, combinații precise de lumină, focalizare și viteză a diafragmei sunt subliniate drept cheia pentru a obține o imagine clară.

Meta date -fișierul EXIF al unei fotografii vechi scanate

Într-un anumit grad, instantaneitatea indică o premisă a imaginilor fotografice clare și este vitală pentru fotografierea subiecților în mișcare. Deci, se poate vedea că oamenii pe stradă fac instantanee într-o fracțiune de secundă.

Potrivit estimărilor Photoworld, utilizatorii Snapchat (o rețea în care fotografia se păstrează doar 24 ore) împărtășesc în fiecare secundă 8.796 de fotografii. În 2012, Facebook declara că „în medie, peste 250 de milioane de fotografii pe zi au fost încărcate pe Facebook în primele trei luni ale anului 2011." În 2013, potrivit Internet.org, oamenii au încărcat 350 de milioane de imagini pe Facebook în fiecare zi. Fără a adăuga companiile de social-media Weibo, What'sApp, Tumblr, Twitter, Flickr și Instagram. În 2014, în conformitate cu raportul anual Trends de la Mary Meeker, oamenii au încărcat o medie de 1,8 miliarde de imagini digitale în fiecare zi. La fiecare două minute, oamenii produc mai multe fotografii decât au existat în total acum 150 de ani în urmă.[3]

Conform adespresso.com, în iunie 2018, exista aproape 1 miliard de utilizatori activi lunar pe platforma Instagram, pe care se postează doar fotografie.

Această statistică poziționează Instagram în spatele Facebook (1,4 miliarde de utilizatori), dar în fața celor mai multe site-uri din rețeaua socială, inclusiv Twitter (care are 68 de milioane) și Pinterest (250 de milioane).[4]

În relația analog versus digital cercetarea fotografiei necesită un studiu aprofundat dar realmente perturbat de velocitatea cu care fotografia se răspândește în spațiul public digital de astăzi.

3 theatlantic.com
4 adespresso.com

Din lucrările artistei Gabriela Gheorghe

Sânziene

Sânziana

Compoziție

Germinație - acrilic pe pânză